

අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර (උසස් පෙළ) විජාගය, 2019 අගෝස්තු (නව තීරණය)

General Certificate of Education (Adv. Level) Examination, August 2019 (New syllabus)

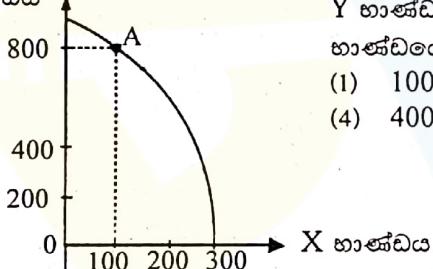
ආර්ථික විද්‍යාව I / පැය දෙකයි
Economics I / Two hours

උපදෙස්:

- ✿ සියලු ම ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
- ✿ 1 සිට 50 තෙක් එක් එක් ප්‍රශ්නයට (1), (2), (3), (4), (5) යන පිළිතුරුවලින් නිවැරදි හේ ඉතාමත් ගැලපෙන හේ පිළිතුර තෝරාගෙන, එය උත්තර පත්‍රයේ පසුපස දක්වෙන උපදෙස් පරිදි කතිරයක් (x) යොදා දක්වන්න.

01. එක් එක් කුමුම්බයන්හි සහ ආයතනයන්හි තීරණ පිළිබඳ අධ්‍යයනය කෙරෙන ආර්ථික විද්‍ය ක්ෂේත්‍රය වනුයේ.
 (1) සාර්ව ආර්ථික විද්‍යාව ය. (2) සූක්ෂ්ම ආර්ථික විද්‍යාව ය.
 (3) යථානුරුපී ආර්ථික විද්‍යාව ය. (4) අම්මතානුරුපී ආර්ථික විද්‍යාව ය.
 (5) ගුණසාධන ආර්ථික විද්‍යාව ය.
02. හුමිය, ගුමය, ප්‍රාග්ධනය හා ව්‍යවසායකන්වය යන සම්පත්වල හිමිකරුවන් වෙත කෙරෙන ආදායම ගෙවීම පිළිවෙළින්
 (1) පොලිය, වැටුප්, බදු කුලිය සහ ලාභ වේ. (2) බදු කුලිය, වැටුප්, ලාභාංග සහ පොලිය වේ.
 (3) බදු කුලිය, ලාභ, වැටුප් සහ පොලිය වේ. (4) බදු කුලිය, වැටුප්, පොලිය සහ ලාභ වේ.
 (5) පොලිය, වැටුප්, ලාභාංග සහ බදු කුලිය වේ.
03. පහත සඳහන් දී ඇතුරින් විධාන ආර්ථික පදන්තියක කැපී පෙනෙන ලක්ෂණයක් වන්නේ කවරක් ද?
 (1) ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ පෙද්ගලික හිමිකම (2) වෙළෙඳපොල මත දැඩිව රඳා පැවතිම
 (3) මධ්‍යගත සැලසුම්කරණය (4) වෙළෙඳපොල බලය සංකේත්දුණය වීම
 (5) ස්විචරිය පදන්ති කොට තීරණ ගැනීම
04. A ලක්ෂණයේ නිෂ්පාදනයෙහි තීරණ සිටින ආර්ථිකයක නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වනුය පහත රුපසටහන පෙන්නුම් කරයි.

Y හාණ්ඩය

Y හාණ්ඩයන් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන තීමැවුම් ප්‍රමාණය වෙනුවෙන් X හාණ්ඩයන් කැඟ කරන ලද තීමැවුම් ප්‍රමාණය කොපමෙන් ද?

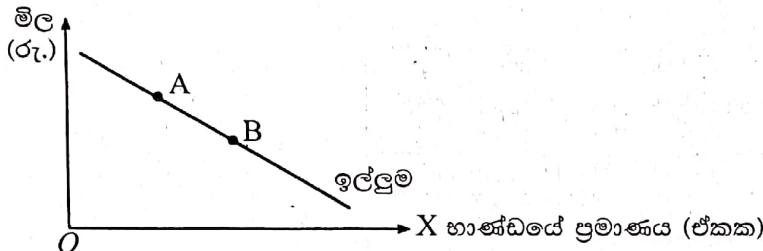
- (1) 100 (2) 200 (3) 300
 (4) 400 (5) 500

05. X හාණ්ඩයේ මිල වෙනස් විමක ආදේශන හා ආදායම ප්‍රතිවිපාක පහත වගුව පෙන්නුම් කරයි. ආදේශන හා ආදායම ප්‍රතිවිපාකවල නිවැරදි සංයෝජනය නිරුපණය කරනුයේ පහත සඳහන් කවරක් ද?

	X හාණ්ඩයේ ස්වරුපය	මිල වෙනස්වීම	ආදේශන ප්‍රතිවිපාකය ඔස්සේ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය	ආදායම ප්‍රතිවිපාකය ඔස්සේ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය
(1)	බාල	පහළ යයි	අඩු වේ	වැඩි වේ
(2)	බාල	ඉහළ යයි	අඩු වේ	අඩු වේ
(3)	බාල	ඉහළ යයි	වැඩි වේ	වැඩි වේ
(4)	සාමාන්‍ය	පහළ යයි	වැඩි වේ	වැඩි වේ
(5)	සාමාන්‍ය	ඉහළ යයි	වැඩි වේ	අඩු වේ

06. හාණ්ඩයක සැපසුම් වනුය වමට විතැන් කරනුයේ පහත සඳහන් කවරක් ද?
 (1) නිෂ්පාදන පිරිවැයෙහි ඉහළ යාමක් (2) නිෂ්පාදන පිරිවැයෙහි පහළ යාමක්
 (3) හාණ්ඩයේ මිල ඉහළ යාමක් (4) හාණ්ඩයේ මිල පහළ යාමක්
 (5) ඉල්ලුම අඩු විමක
07. කිසියම් පුද්ගලයෙකුගේ ආදායම වැඩි වන විට, පොදු ප්‍රවාහන සේවය සඳහා මහුගේ ඉල්ලුම අඩු වන්නේ නම්, පොදු ප්‍රවාහන සේවය උදාහරණයක් වනුයේ,
 (1) බාල හාණ්ඩයකට ය. (2) නොමිල හාණ්ඩයකට ය.
 (3) ගිණන් හාණ්ඩයකට ය. (4) සාමාන්‍ය හාණ්ඩයකට ය.
 (5) පොදු හාණ්ඩයකට ය.

08. X නමැති හාන්චිය සඳහා වන වෙළෙදපොල ඉල්පුම් වකුය පහත රුපසටහන පෙන්නුම් කරයි.

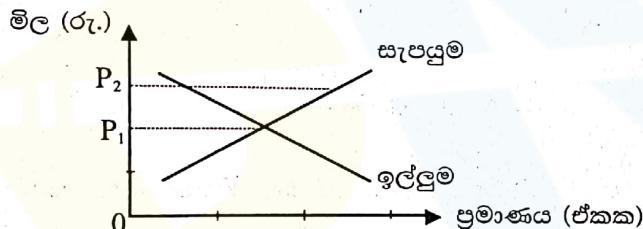
වෙළෙදපොල සමතුලිත ප්‍රමාණය A ලක්ෂායේ සිට B ලක්ෂාය කරා වෙනස් වීමට බොහෝ දුරට හේතු විය හැක්කේ

- (1) ආදේශක හාන්චියක මිල ඉහළ යාම ය.
- (2) පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායම් ඉහළ යාම ය.
- (3) පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායම් පහළ යාම ය.
- (4) X හාන්චියේ නිෂ්පාදන පිරිවැය පහළ යාම ය.
- (5) X හාන්චියේ සැපයුම අඩු වීම ය.

09. හාන්චි ඒකකයක් සඳහා R. 100ක සමතුලිත මිලක් පවතින කළුපිත තරගකාරී වෙළෙදපොලක් උපකළුපනය කරන්න. දැන් වෙළෙදපොල සැපයුම් වකුය සැම මිලකදී ම නමුත් තත්ත්වයක සිට, සැම මිලක දී ම අනමුත් තත්ත්වයක් කරා වෙනස්වන බවත්, එහිදී වෙළෙදපොල සමතුලිත මිල නොවෙනස්ව පවතින බවත් සළකන්න. මෙම වෙනස පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදක අතිරික්තය මත ඇති කරන ප්‍රතිච්චාක කවරේ ද?

පාරිභෝගික අතිරික්තය	නිෂ්පාදක අතිරික්තය
(1) වැඩි වේ	අඩු වේ
(2) වැඩි වේ	නොවෙනස් වේ
(3) නොවෙනස් වේ	වැඩි වේ
(4) නොවෙනස් වේ	නොවෙනස් වේ
(5) අඩු වේ	වැඩි වේ

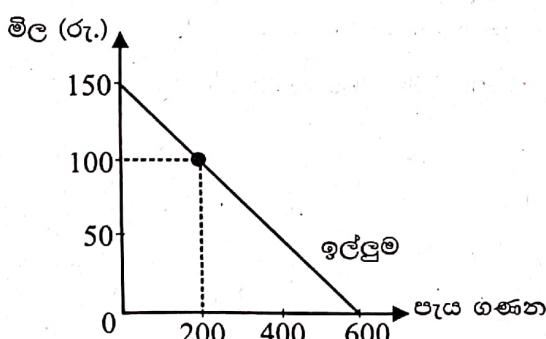
10. සාමාන්‍ය හාන්චියක් සඳහා වෙළෙදපොල ඉල්පුම් හා සැපයුම් වකු පහත රුපසටහන පෙන්නුම් කරයි.

වෙළෙදපොල සමතුලිත මිල P_1 සිට P_2 දක්වා ඉහළ යා හැක්කේ

- (1) පාරිභෝගිකයන්ගේ ආදායම් ඉහළ ගිය විට ය.
- (2) අනුපූරක හාන්චියක මිල ඉහළ ගිය විට ය.
- (3) නිෂ්පාදන පිරිවැය සැලකිය යුතු ලෙස පහළ වැටුණ විට ය.
- (4) නිෂ්පාදනය මත ලබාදෙන සහනාධාර ඉහළ ගිය විට ය.
- (5) P_2 මිල උපරිම මිලක් විශයෙන් නොතිකව නියම කළ විට ය.

11. පොශ්ගලික උසස් අධ්‍යාපන ආයතනයක්, එහි සිපුත්ව අන්තර්ජාල සේවාව ආරම්භයේදී ගාස්තු අය කිරීමකින් තොරව ලබා දෙනු ලැබුවේ යැයි උපකළුපනය කරන්න. පසුව අන්තර්ජාල සේවාව හාවිත කරන අයගෙන් පැයකට රුපියල් 100ක් බැඳීන් ගාස්තුවක් අය කිරීමට ආයතනය තීරණය කළ අතර අන්තර්ජාල සේවාව සඳහා සිපුත්ගේ ඉල්පුම් වකුය පහත රුපසටහනහි දක්වේ.

ගාස්තු අයකිරීම හඳුන්වා දුන් පසුව අහිමි වූ පාරිභෝගික අතිරික්තයේ විනිශ්චය

- (1) රුපියල් 90 000ක්.
- (2) රුපියල් 45 000ක්.
- (3) රුපියල් 40 000ක්.
- (4) රුපියල් 10 000ක්.
- (5) රුපියල් 5 000ක්.

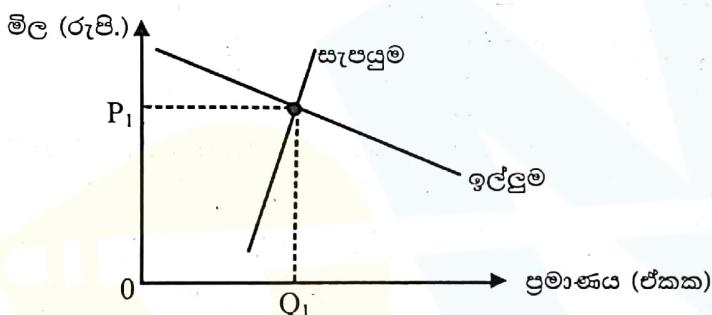
12. නිෂ්පාදනය මත ඒකක බද්දක් පැනවීමට පෙර සහ පසු කිසියම් පාරිභෝගික හාණ්ඩායක් සඳහා වූ ඉල්ලුම් හා සැපයුම් ලේඛන පහත ව්‍යුත් පෙන්වයි.

මිල (රු.)	ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය	බද්දට පෙර සැපයු ප්‍රමාණය	බද්දට පසු සැපයු ප්‍රමාණය
65	650	550	450
70	650	600	500
75	650	650	550
80	650	700	600
85	650	750	650
90	650	800	700
100	650	850	750

ඒකක බද්දේ ප්‍රමාණය සහ බද්දට පසු මිල වෙනස් වූ ප්‍රමාණය කොපම් ඇ?

- (1) බද්ද රුපියල් 10ක් සහ මිල වෙනස රුපියල් 5කි.
- (2) බද්ද රුපියල් 10ක් සහ මිල වෙනස රුපියල් 10කි.
- (3) බද්ද රුපියල් 50ක් සහ මිල වෙනස රුපියල් 75කි.
- (4) බද්ද රුපියල් 50ක් සහ මිල වෙනස රුපියල් 85කි.
- (5) බද්ද රුපියල් 10ක් සහ මිල වෙනස රුපියල් 80කි.

13. කෘෂිකාර්මික හාණ්ඩායක් සඳහා පවතින තරගකාරී වෙළෙඳපොලක් පහත රුපසටහන පෙන්වුම් කරයි.

රජය මෙම හාණ්ඩායේ නිෂ්පාදකයින්ට ඒකක සහනාධාරයක් ලබා දේ නම්, නිෂ්පාදකයන් සහ පාරිභෝගිකයන් අතර ආර්ථික අතිරික්තය කෙසේ බෙදියනු ලැබේ ඇ?

- (1) ආර්ථික අතිරික්තයෙන් වැඩි කොටසක් පාරිභෝගිකයන් වෙත යයි.
- (2) ආර්ථික අතිරික්තයෙන් වැඩි කොටසක් නිෂ්පාදකයන් වෙත යයි.
- (3) ආර්ථික අතිරික්තය මූලමනින් ම නිෂ්පාදකයන් වෙත යයි.
- (4) ආර්ථික අතිරික්තය මූලමනින් ම පාරිභෝගිකයන් වෙත යයි.
- (5) ආර්ථික අතිරික්තය පාරිභෝගිකයන් සහ නිෂ්පාදකයන් අතර සම සමව බෙදී යනු ඇත.

14. සංලාඟ අවම මිලක් නියම කළ විට

- (1) පාරිභෝගික අතිරික්තය හා නිෂ්පාදක අතිරික්තය වැඩි වේ.
- (2) පාරිභෝගික අතිරික්තය වැඩි වන අතර නිෂ්පාදක අතිරික්තය අවු වේ.
- (3) පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදක අතිරික්තය අවු වේ.
- (4) පාරිභෝගික අතිරික්තය අවු වන අතර නිෂ්පාදක අතිරික්තය වැඩි වේ.
- (5) පාරිභෝගික අතිරික්තය සහ නිෂ්පාදක අතිරික්තය යන දෙකම නොවෙනස්ව පවතී.

15. කිසියම් ප්‍රගේදීන හෝ ප්‍රමිතිගත හෝ හාණ්ඩායක් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ආයතන කුඩා සංඛ්‍යාවකින් සමන්විත වූ කරමාන්තයක්

- (1) තරගකාරී කරමාන්තයකි.
- (2) කනිපායාධිකාරයකි.
- (3) ඒකාධිකාර තරග කරමාන්තයකි.
- (4) ඒකාධිකාරයකි.
- (5) ගුද්ධ තරගයකි.

16. නිෂ්පාදන ආයතනයක් ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන තොගයක් සමග විවලු ග්‍රම ප්‍රමාණ භාවිත කරමින් නිෂ්පාදනයේ යෙදී සිටී යැයි සලකන්න. මෙහිදී ග්‍රමය සඳහා ගෙවනු ලබන දෙදීනික වැටුප් ඉහළ නාගි නම් එය ආයතනයේ පිරිවැය කෙරෙහි කෙසේ බලපානු ලැබේ ද?

	මුළු විවලු පිරිවැය	මුළු ස්ථාවර පිරිවැය	මුළු පිරිවැය
(1)	අඩු වේ	තොවනස්ව පවතී	අඩු වේ
(2)	අඩු වේ	අඩු වේ	අඩු වේ
(3)	වැඩි වේ	අඩු වේ	තොවනස්ව පවතී
(4)	වැඩි වේ	තොවනස්ව පවතී	වැඩි වේ
(5)	වැඩි වේ	වැඩි වේ	වැඩි වේ

17. කෙසෙල් වගාවේ නිරත ගොවියෙකු පූර්ණ තරගකාරී වෙළඳපොළක කටයුතු කරමින් සිටී යැයි සලකන්න. කෙටි කාලයේ දී වෙළඳපොළ මිල පහළ වැට්ටි නම් ගොවියා කළ යුත්තේ,

- අලුත් මිල සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැයට සමාන වන තෙක් නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම ය.
- මිල පහළ යාම සමනාය කිරීමට නිෂ්පාදනය වැඩි කිරීම ය.
- අලුත් මිල ආන්තික අයහාරයට වඩා අඩු නම් නිෂ්පාදනය නාතර කිරීම ය.
- අලුත් මිල සාමාන්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය ආවරණය කරයි නම් පමණක් නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම ය.
- අලුත් මිල සාමාන්‍ය විවලු පිරිවැය ආවරණය කරයි නම් පමණක් නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාම ය

18. පූර්ණ තරගකාරී කරමාන්තයක කටයුතු කරන එක් ආයතනයක් එම ආයතනයේ පමණක් නිෂ්පාදන පිරිවැය අඩු කෙරෙන තාක්ෂණික ප්‍රවර්ධනයකට මුළුණ දී සිටී නම් එමගින් ආයතනයේ මිල, නිමැතුම හා ලාභය මත ඇති කෙරෙන බලපෑම නිවැරදිව විස්තර කෙරෙනුයේ පහත දැක්වෙන කවරකින් ද?

	මිල	නිමැතුම	ලාභය
(1)	අඩු වේ	අඩු වේ	අඩු වේ
(2)	අඩු වේ	වැඩි වේ	වැඩි වේ
(3)	තොවනස්ව පවතී	අඩු වේ	වැඩි වේ
(4)	තොවනස්ව පවතී	වැඩි වේ	වැඩි වේ
(5)	වැඩි වේ	වැඩි වේ	වැඩි වේ

19. බොහෝ දුරට වැඩිවන ධන නිමැතුම් පරතරයක් සහිත ලක්ෂණයකින් සමන්විත වන්නේ ව්‍යාපාර වතුයෙහි කවර අදියරක් ද?

- මුදුනත
- පසුබැස්ම
- ප්‍රසාරණය
- පතුල
- සංකේතනය

20. පහත දැක්වෙන කවරක් මූලික මිල යටතේ දළ එකතු කළ අගයට (GVA) ඇතුළත් සංරචනයක් වේ ද?

- අතරමැදි පරිහෝණය
- පරිලේඛන / තොග වෙනස් වීම
- වටිනා දේ අත්කර ගැනීම
- නිෂ්පාදනය මත බදු අඩු කළ සහනාධාර
- නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු (අඩු කළා එම සහනාධාර)

21. වියදම් ප්‍රවේශය මත රටක දළ දේශීය නිෂ්පාදනය ගණනය කිරීමේ දී පහත දැක්වෙන කුටුම්බ මිල දී ගැනීම් අතුරින් කවරක් දළ පෙදුෂගලික ආයෝජනයේ සංරචනයක් වශයෙන් ගණනය කෙරේ ද?

- සෙවරිත්ව බැඳුම්කර
- සමාගමක කොටස්
- ආයෝජන බැංකුවක් විසින් නිකුත් කළ ගණකර
- පෙදුෂගලික පරිහරණය සඳහා අලුත් මෝටර් රථයක්
- අලුතින් ඉදී කළ නිවාසයක්

22. පහත සඳහන් දී අතුරින් දේපාල ආදායමක් වන්නේ තුමක් ද?

- වැටුප් හා වෙනන
- පොලිය
- සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට සේවනයා විසින් කරනු ලබන දායකත්වය
- ඡේවිත තොවන රක්ෂණ හිමිකම්
- සහනාධාර

23. කිසියම් ආර්ථිකයක ස්වායන්ත්‍ර පරිහැරනය රුපියල් මිලියන 600ක් සහ ආන්තික ඉතුරුම් නැමියාව 0.2ක් ද වේ යැයි සලකන්න. මෙම ආර්ථිකයේ වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම රුපියල් මිලියන 1 000ක් ඉහළ නම් පරිහැරන වියදීම වැඩි වන ප්‍රමාණය

(1) රුපියල් මිලියන 200ක්.	(2) රුපියල් මිලියන 600ක්.
(3) රුපියල් මිලියන 800ක්.	(4) රුපියල් මිලියන 1 400ක්.
(5) රුපියල් මිලියන 1 600ක්.	

24. කිසියම් කළේමින ආර්ථිකයක පරිහැරනය (C) සහ වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම (Y_D) පිළිබඳ ජාතික ගිණුම් දත්ත පහත වගුවෙන් පෙන්නුම් කෙරේ.

වර්ෂය	පරිහැරනය (රුපි. මිලියන)	වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම (රුපි. මිලියන)
1	800	1 000
2	960	1 200

තුන්වන වර්ෂයේද ඇද්ධ අපනයන ඉහළ යාමක් නිසා ජාතික ආර්ථිකය රුපියල් මිලියන 300ක් ප්‍රසාරණය විය. අනිතුත් කරුණු නොවෙනස්ව පැවතියේ නම් ඇද්ධ අපනයනවල වැඩි වීම කොපමණ වී ද?

(1) රුපියල් මිලියන 300ක්.	(2) රුපියල් මිලියන 160ක්.
(3) රුපියල් මිලියන 100ක්.	(4) රුපියල් මිලියන 80ක්.
(5) රුපියල් මිලියන 60ක්.	

25. කෙටි කාලීන සමාඟන සැපයුම් වතුය

(1) පහළට සහ දුකුණට බැඳුම් වේ.	(2) ඉහළට සහ දුකුණට බැඳුම් වේ.
(3) තිරස් රේඛාවක් ලෙස ප්‍රස්ථාරගත කෙරේ.	(4) සිරස් රේඛාවක් ලෙස ප්‍රස්ථාරගත කෙරේ.
(5) පූර්ණ සේවා නියුත්ති නිමැවුමට වඩා අඩු නිමැවුම මට්ටම්වල දී එය දැඩි බැඳුමක් සහිත වේ.	

26. පහත සඳහන් ඒවායින් ආර්ථිකයේ මුදල් සැපයුම අඩු කිරීමට බලපාන හේතුවක් වන්නේ කුමක් ද?

(1) ආදායම් බඳු අනුපාතිකයන්හි පහළ බැසීමක්	(2) වට්ටම් අනුපාතිකයේ පහළ බැසීමක්
(3) මහ බැංකුව විසින් විවිධ වෙළෙඳපොලෙහි රඟයේ පූරුෂුම්පත් මිලයට ගැනීමක්	(4) වත්වස්ථාපන සංවිත අවශ්‍යතා ඉහළ නැංවීමක්
(5) හාන්චි හා සේවා මත වැය කෙරෙන ආණ්ඩුවේ වියදීම ඉහළ යාමක්	

27. ආර්ථිකය පූර්ණ සේවා නියුත්තියෙහි පවතින විටෙක කෙටි කාලයේද ඉල්ලුමෙන් අදුරු උද්ධමනයක් ඇති කෙරෙනුයේ පහත සඳහන් කවරත් විසින් ද?

(1) ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයන්හි ඉහළ යාමක්	(2) පොද්ගලික ආදායම් බඳු ඉහළ යාමක්
(3) මූර්ත පොලී අනුපාතිකයේ පහළ යාමක්	(4) ආණ්ඩුවේ වියදීම් පහළ යාමක්
(5) මුදල් සැපයුමේ පහළ යාමක්	

28. සියලු ම බැංකු නීතියෙන් නියම කොට ඇති අවම සංවිත පමණක් තබාගන්නා බවත් බැංකු පදනම්තියෙන් පිටතට මුදල් ගලායාමක් සිදු නොවන බවත් සලකන්න. නීතිමය සංවිත අවශ්‍යතාව 10%ක් වේ. මෙහිදී ගනුදෙනුකරුවෙන් තම ජංගම ගිණුමෙහි රුපියල් 1 000ක් තැන්පත් කළහොත්, මුළු මුදල් සැපයුම උපරිම වශයෙන් වැඩි වන්නේ කවර ප්‍රමාණයකින් ද?

(1) රු. 100	(2) රු. 1 000	(3) රු. 9 000	(4) රු. 10 000	(5) රු. 11 000

29. ආණ්ඩුව එකවිට ප්‍රසාරණයෙන් මුලු සහ රාජ්‍ය මුලු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නගයි නම්, පොලී අනුපාතිකය සහ විරෝධියාව මත කවර බලපෑමක් සිදුවේ ද?

	පොලී අනුපාතිකය	වියකියාව
(1)	වැඩි වේ	අවිනිශ්චිත වේ
(2)	වැඩි වේ	අඩු වේ
(3)	අඩු වේ	අවිනිශ්චිත වේ
(4)	අවිනිශ්චිත වේ	අඩු වේ
(5)	අවිනිශ්චිත වේ	වැඩි වේ

30. වාණිජ බැංකුවක රුපියල් මිලියන 300ක තැන්පතුවක් නිසා මුදල් සැපයුම මිලියන 3000කින් වැඩි වූයේ නම්, සංචිත අනුපාතය විය යුත්තේ,
- 0.10%කි.
 - 0.12%කි.
 - 10%කි.
 - 12%කි.
 - 100%කි.
31. කිසියම් හාණ්ඩියක් නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී සාහෝ බාහිරතාවක් පවතී නම්, සමාජයිය වශයෙන් ප්‍රක්ෂේත නිමැවුම මට්ටම අත්කර ගත හැකිකේ
- නිදහස් වෙළෙඳපොල සමතුලිතය මගිනි.
 - නිමැවුම මත සහනාධාරයක් ලබා දීමෙනි.
 - නිමැවුම් ප්‍රමාණය මත සීමාවන් පැනවීමෙනි.
 - හාණ්ඩිය රජය විසින් මිල දී ගැනීමෙනි.
 - නිෂ්පාදනය කළ හැකි හාණ්ඩි ප්‍රමාණය පිළිබඳව අවමයක් නියම කිරීමෙනි.
32. ගුද්ධ පොදු හාණ්ඩියක් තවත් එක් අතිරේක පුද්ගලයෙකුට හාවිතයට ගැනීමට ඉඩ සලසාදීමේ ආන්තික පිරිවැය
- ඒන අයයක් වේ.
 - සාහෝ අයයක් වේ.
 - ගුණාත්මක අයයක් වේ.
 - අපරිමිත අයයක් වේ.
 - පරිහැර්ණය වැඩිවෙන් ම වැඩි වේ.
33. සුහසාධන හාණ්ඩියක් යනු
- හිමිකරගන්නා පුද්ගලයාටත් සමාජයටත් යන දෙපිරිසටම ප්‍රතිලාභ ලබා දෙන හාණ්ඩියකි.
 - නිෂ්පාදනය කිරීමේ දී සමාජ පිරිවැයක් නොමැති හාණ්ඩියකි.
 - පරිහැර්ණයේ දී පොද්ගලික ප්‍රතිලාභ සමාජ ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යන හාණ්ඩියකි.
 - වෙළෙඳපොල බලවේග ඔස්සේ සැපයිය නොහැකි හාණ්ඩියකි.
 - වෙළෙඳපොල බලවේග ඔස්සේ කාර්යක්ෂමව සැපයිය හැකි හාණ්ඩියකි.
34. ආණ්ඩුවේ අයවැය ලේඛනයේ ප්‍රාථමික ගිණුමේ යේපය නිර්වචනය කෙරෙනුයේ
- බඳ අයහාරය සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් අතර වෙනස ලෙස ය.
 - දීමනා ඇතුළත් මුළු අයහාරය සහ ඡය සඳහා පොලී ගෙවීම හැර මුළු වියදම් අතර වෙනස ලෙස ය.
 - මුළු අයහාරය සහ ඡය ආපසු ගෙවීම ඇතුළත් මුළු වියදම් අතර වෙනස ලෙස ය.
 - බඳ අයහාරය සහ ප්‍රනාරාවර්තන වියදම් අතර වෙනස ලෙස ය.
 - මුළු අයහාරය සහ ප්‍රනාරාවර්තන වියදම් අතර වෙනස ලෙස ය.
35. වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකා රජයේ ප්‍රනාරාවර්තන වියදමෙහි විභාගනම සංරචකය වනුයේ
- පොලී ගෙවීම ය.
 - වැටුප සහ වෙනන ය.
 - විශ්‍රාම වැටුප ගෙවීම ය.
 - පොහොර සහනාධාරය ය.
 - රාජ්‍ය සංස්ථා වෙන ලබා දෙන වර්තන පැවරුම් ය.
36. සාපේක්ෂ වාසිය යනු එක් රටකට කිසියම් හාණ්ඩියක්
- තවත් රටකට නිපදවිය හැකි ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් නිපදවිය හැකි බව ය.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු ආන්තික පිරිවැයක් සහිතව නිපදවිය හැකි බව ය.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු දිගු කාලීන සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැයක් සහිතව නිපදවිය හැකි බව ය.
 - තවත් රටකට වඩා අඩු ආවස්ථික පිරිවැයක් සහිතව නිපදවිය හැකි බව ය.
 - තවත් හාණ්ඩියකට වඩා වැඩියෙන් නිපදවිය හැකි බව ය.
37. තමන් සතු සියලු සම්පත් හාවිතයට ගන් විට X රටට සහ Y රටට සහල් සහ කොට්ඨ නිෂ්පාදනය කිරීමේ හැකියාව පහත සඳහන් වැඩිවෙන් පෙන්වුම් කෙරේ.

රට	සහල් උපරිම නිමැවුම (ල්කක)	කොට්ඨ උපරිම නිමැවුම (ල්කක)
X	5 000	5 000
Y	10 000	5 000

රටවල් දෙකකි පිරිවැය වාසිය පිළිබඳ නිවැරදි ප්‍රකාශය කුමක් ද?

- X රටට සහල් නිෂ්පාදනයයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසියක් පවතී.
- X රටට කොට්ඨ නිෂ්පාදනයයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසියක් පවතී.
- X රටට කොට්ඨ නිෂ්පාදනයයෙහි ලා නිර්පේක්ෂ වාසියක් පවතී.
- Y රටට කොට්ඨ නිෂ්පාදනයයෙහි ලා නිර්පේක්ෂ වාසියක් පවතී.
- Y රටට කොට්ඨ නිෂ්පාදනයයෙහි ලා සාපේක්ෂ වාසියක් පවතී.

38. රටක හාණේඩ වෙළඳ අනුපාතය ගණනය කිරීමට යොදා ගනු ලබන සූත්‍රය කුමක් ද?
- (අපනයන මිල දරුණකය - ආනයන මිල දරුණකය) $\times 100$
 - (ආනයන මිල දරුණකය - අපනයන මිල දරුණකය) $\times 100$
 - $$\frac{\text{අපනයන මිල දරුණකය}}{\text{ආනයන මිල දරුණකය}} \times 100$$
 - $$\frac{\text{ආනයන මිල දරුණකය}}{\text{අපනයන මිල දරුණකය}} \times 100$$
 - $$\frac{\text{අපනයන පරිමා දරුණකය}}{\text{ආනයන මිල දරුණකය}} \times 100$$
39. රටක ගෙවුම් ගේප ලේඛනයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ ගිණුමට ඇතුළත් නොවන්නේ පහත සඳහන් කවර අයිතමයක් ද?
- අදායෙ අපනයන
 - විදේශ ගෝ සඳහා පොලී ගෙවීම්
 - විදේශ ආයෝජනවලින් උපයා ගත් ලාභ
 - විදේශ සුරක්ෂිත මිල දී ගැනීම්
 - එක්සත් ජාතියේ සංවිධානය පරිත්‍යාග කළ ආධාර ආධාර
40. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) වෙතින් කිසියම් රටකට ආධාර ඉල්ලා සිටිය හැක්කේ පහත සඳහන් කවර තත්ත්වයක් යටතේ දී ද?
- වෙළඳ ආරාවුලක දී
 - ගෙවුම් ගේප අරමුදයක දී
 - විදේශ ආයෝජන පිළිබඳ ආරාවුලක දී
 - යටිතල පහසුකම් සඳහා අරමුදල් හිගයක දී
 - ආර්ථික පුපුබැස්මක දී
41. ව්‍යවහාර මූදල අවප්‍රමාණය කිරීම ගෙවුම් ගේපයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ ගිණුමේ හිගය අවශ්‍ය කරලීමට සමත් වනුයේ පහත සඳහන් කවර තත්ත්වයක දී ද?
	අපනයන ඉල්පුමේ මිල නම්කාව	ආනයන ඉල්පුමේ මිල නම්කාව
(1)	0.6	0.1
(2)	0.1	0.4
(3)	0.5	0.5
(4)	0.7	0.2
(5)	0.8	1.6
42. වර්තමානයේ විශේෂ ගැනුම් හිමිකම (SDR) ඒකකයක විවිධ සමත්වීත වනුයේ ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මූදල් වර්ග පහක බර තැබූ විවිධ විවිධ විශේෂ ප්‍රාග්ධනයක් ය.
- එක්සත් ජනපද බොලරය, බ්‍රිතාන්‍ය පවුම, ජපන් යෙන්, පුරෝ සහ ස්විස් ගුන්ක් ය.
 - එක්සත් ජනපද බොලරය, ස්විස් ගුන්ක්, වින පුජාන්, පුරෝ සහ මිස්ට්‍රේලියානු බොලරයයි.
 - එක්සත් ජනපද බොලරය, කුනේයියානු බොලරය, රුසියානු රුබලය, පුරෝ සහ වින පුජාන් ය.
 - එක්සත් ජනපද බොලරය, බ්‍රිතාන්‍ය පවුම, ජපන් යෙන්, මිස්ට්‍රේලියානු බොලරය සහ පුරෝ ය.
 - එක්සත් ජනපද බොලරය, බ්‍රිතාන්‍ය පවුම, ජපන් යෙන්, පුරෝ සහ වින පුජාන් ය.
43. තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා වන 2030 න්‍යාය පත්‍රයට අනුව සියලුම ජාතියේ එකත්තාව පළ කළ තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක සංඛ්‍යාව කොපමණ ද?
- 8
 - 11
 - 14
 - 17
 - 19
44. 2016 කුම්මා ආදායම් සහ වියදම් සම්ක්ෂණයට අනුව, ශ්‍රී ලංකාවේ නාගරික හා ග්‍රාමීය අංශවල ජනගහන දීඟ්‍රනා දරුණක පිළිවෙළින්
- 4.1% හා 8.8% ය.
 - 2.0% හා 4.0% ය.
 - 1.9% හා 4.3% ය.
 - 1.7% හා 3.3% ය.
 - 0.9% හා 3.4% ය.
45. මානව සංවර්ධන දරුණකයේ එක් සංරච්ඡකයක් වනුයේ,
- උගනසේවා නිපුක්ත ජනගහන ප්‍රතිශතයයි.
 - දෙදෙනික පුරෝගේ පරිහෝජනයේ සාමාන්‍ය අගයයි.
 - උපතේ දී ආපු අපේක්ෂාවයි.
 - ජනගහනයෙන් 1 000 කට වෙළඳවරුන්ගේ සංඛ්‍යාවයි.
 - වැඩිහිටි සාක්ෂරතා අනුපාතිකයයි.

46. ආර්ථික සංවර්ධනය යනු

- (1) ආර්ථික වෘත්තීයයයි.
- (2) ආර්ථික වෘත්තීය සමග නිමැවුම බෙදා යාමේ සහ ආර්ථික ව්‍යුහයේ වෙනස්කම සිදුවීමයි.
- (3) නාගරික ජනගහනයේ ජීවන තත්ත්වය උසස්වීමයි.
- (4) දළ ජාතික ආදායමේ තිරසාර වැඩි වීමයි.
- (5) ජනගහනය තුළ ආදායම විෂමතා ඉවත් කරලීමයි.

47. ලෝරන්ස් ව්‍යුයක් යොදා ගත හැක්කේ පහත දැක්වෙන කටර ආර්ථික ගැටුපුවක් ඇගැසීමට ද?

- (1) වෙළෙඳපොල සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ හා නිෂ්පාදනයේ කාර්යක්ෂමතාව
- (2) වෙළෙඳ හැඳුනු වූවුල්කරුවන්ගේ සාපේක්ෂ වාසි සහ වෙළෙඳ අනුපාත
- (3) රටවල් ඇතුළත විශේෂ ප්‍රාගුණ්‍ය මට්ටම සහ වෘත්තීය
- (4) වෙළෙඳපොල මිලයන්හි සමතුලිතතාවය
- (5) ආදායම බෙදා යාමේ අසමානතා මට්ටම

48. කිසියම් කළුපිත ආර්ථිකයක සේවානිපුක්තියට අදාළ දත්ත පහත වගුව පෙන්නුම් කරයි.

වර්ෂය	ජනගහනය (මිලියන)	වැඩ කළ හැක්වයසේ ජනගහනය (මිලියන)	සේවා නිපුක්ත සංඛ්‍යාව (මිලියන)	සේවා විපුක්ත සංඛ්‍යාව (මිලියන)
1	50	25	12	3
2	60	32	14	2
3	70	40	20	5
4	80	45	24	6
5	90	50	26	4

විරකියා අනුපාතිකය 20%ක් සහ ග්‍රුම හමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකය 60%ක්ව පැවතියේ කටර වර්ෂයේදී ද?

- (1) 1 වර්ෂය
- (2) 2 වර්ෂය
- (3) 3 වර්ෂය
- (4) 4 වර්ෂය
- (5) 5 වර්ෂය

49. 1960-1977 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක කළ ආර්ථික සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තිය හැඳින්විය හැක්කේ කෙසේ ද?

- (1) බාහිරාභිලුබ අපනයන ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිපත්තිය
- (2) අභ්‍යන්තරාභිලුබ ආනයන ආදේශන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය
- (3) නව ලිබරල් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය
- (4) ව්‍යවාත ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය
- (5) වෙළෙඳපොල කේත්තීය සංවර්ධන ප්‍රතිපත්තිය

50. මැත වර්ෂවල දී ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ එනිමිය ඉපැයිම්වලට ඉහළම දායකත්වය ලබා දී ඇති ක්ෂේත්‍ර තුන වනුයේ,

- (1) තේ, රෙදුපිළි හා ඇගලුම් සහ සංවාරක ව්‍යාපාරයයි.
- (2) සේවා නිපුක්තිකයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ, රෙදුපිළි හා ඇගලුම් සහ පෙටෝලියම් නිෂ්පාදිතයි.
- (3) සේවා නිපුක්තිකයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ, රෙදුපිළි හා ඇගලුම් සහ රබර නිෂ්පාදිතයි.
- (4) තේ, රෙදුපිළි හා ඇගලුම් සහ පෙටෝලියම් නිෂ්පාදිතයි.
- (5) සේවා නිපුක්තිකයන්ගේ ජ්‍යෙෂ්ඨ, රෙදුපිළි හා ඇගලුම් සහ සංවාරක ව්‍යාපාරයයි.

*** *** *

අමතර කියවීම් කාලය ප්‍රශ්න පත්‍රය කියවා ප්‍රශ්න තෝරා ගැනීමටත් පිළිතුරු ලිවිමේදී ප්‍රමුඛත්වය දෙන ප්‍රශ්න සාම්බානය කර ගැනීමටත් යොදාගන්න.

උපදෙස්:

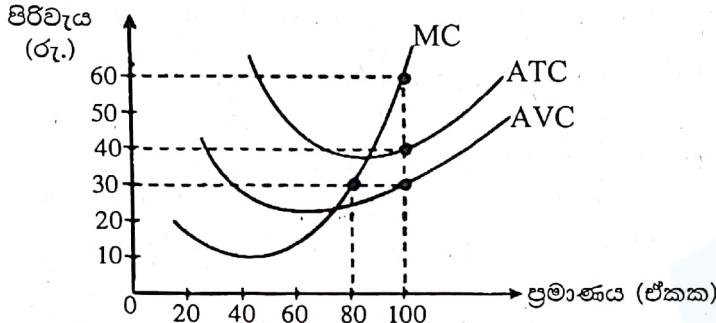
- ✿ 'අ' උප කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද, 'ආ' උප කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් ද තෝරාගෙන, ප්‍රශ්න පහකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.
- ✿ ප්‍රස්ථාර කඩාසි සපයනු ලැබේ.

'අ' උප කොටස්

(මෙම කොටසෙන් අවම වගයෙන් ප්‍රශ්න දෙකක් තෝරා ගන්න.)

01. (i) 'ආර්ථික සම්පත්' නිර්වචනය කර ඒවා වර්ග කොට දක්වන්න. (ලකුණු 04යි)
 (ii) හිගකම් හේතු කොට ගෙන කැප කිරීම් හටගන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (iii) නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වතු මගින් පහත සඳහන් සංකල්ප පෙන්නුම් කරනු ලබන්නේ කෙසේ ද?
 (a) හිගකම් පිළිබඳ ප්‍රශ්නය (b) ආවස්ථික පිරිවැය
 (c) ආර්ථික පසු බැස්ම (d) ආර්ථික වර්ධිය (ලකුණු 04යි)
 (iv) නිෂ්පාදන හැකියා මායිම් වතුය මත ඇති සියලු ම හාන්චි සංයෝග නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව පෙන්නුම් කළ ද සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව පෙන්නුම් කෙරෙනුයේ ඉන් එක් හාන්චි සංයෝගයක් විසින් පමණක් වන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (v) සම්පත් බෙදා වෙන් කර ගැනීමේ ප්‍රශ්න විසඳා ගැනීමේ ද වෙළෙඳපොල ආර්ථික පද්ධතිය විධාන ආර්ථික පද්ධතියෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේ ද? (ලකුණු 04යි)
02. (i) (a) සාමාන්‍ය හාන්චියක් සඳහා වන වෙළෙඳපොල ඉල්ලුම කෙරෙහි බලපාන සාධක කවරේ ද? (ලකුණු 02යි)
 (b) සාමාන්‍ය හාන්චියක මිල පහළ බැසිමක් එම හාන්චිය සඳහා ඇති ඉල්ලුම වැඩි නොකරන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 02යි)
 (ii) හාන්චියක මිල ඉහළ නගින විට එම හාන්චියෙන් ඉල්ලුම කරනු ලබන ප්‍රමාණය අඩුවන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (iii) කිසියම් හාන්චියක් සඳහා ඇති වෙළෙඳපොල ඉල්ලුම් හා සැපයුම් සම්කරණ පහත දැක්වේ.
 ඉල්ලුම් සම්කරණය : $Q_D = 60 - 3P$ සැපයුම් සම්කරණය : $Q_S = -10 + 2P$
 වෙළෙඳපොල සමතුලිතයේ ද ආර්ථික අතිරික්තය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (iv) සැපයුම් මිල නමුළතාව කෙරෙහි බලපාන සාධක යැකෙවින් විස්තර කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (v) කිසියම් පාරිභෝගිකයෙකුගේ සාමාන්‍ය මායික ආදායම රුපියල් 35 000 සිට රුපියල් 45 000 දැක්වා ඉහළ යන බවන් එම මාසයේ ද පාරිභෝගිකයා තම පාන් පරිභෝගනය පාන් ගෙඩි 30. සිට පාන් ගෙඩි 20ක් දැක්වා අඩු කරන බවන් සලකන්න. මෙම පාරිභෝගිකයාගේ පාන් සඳහා ඇති ඉල්ලුමේ ආදායම් නමුළතාව කොපමණ වේ ද? මෙම තත්ත්වය යටතේ පාන් සාමාන්‍ය හාන්චියක් ද නැතහොත් බාල හාන්චියක් ද? (ලකුණු 04යි)
03. (i) සැපයුම වෙනස් වීමට බලපාන ප්‍රධාන සාධක හතරක් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (ii) වෙළෙඳපොලක කෘෂිකාර්මික හේතු වැනි ප්‍රාථමික හාන්චිවල මිල බොහෝ විට අස්ථායී ස්වභාවයක් ගන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04යි)
 (iii) කෘෂිකාර්මික හාන්චිවල මිල ස්ථායිකරණය සඳහා රජයට ගත හැකි ක්‍රියාමාර්ග කවරේ ද? (ලකුණු 04යි)
 (iv) කිසියම් හාන්චියක් සඳහා ඇති වෙළෙඳපොල ඉල්ලුම් හා සැපයුම් ව්‍යුවලට අදාළ සම්කරණ පහත දැක්වේ.
 ඉල්ලුම් සම්කරණය : $Q_D = 200 - 2P$ සැපයුම් සම්කරණය : $Q_S = -100 + 4P$
 (a) මෙම හාන්චියේ නිෂ්පාදනය මත රුපියල් 6 බැඳීන් වන ඒකක බද්ධක් රජය පනවනු ලැබේ යැයි උපකළුපනය කරන්න. බද්ධට පසුව හාන්චිය සඳහා ගැනුම්කරුවන් ගෙවන මිල කුමක් ද? (ලකුණු 04යි)
 (b) රජය මෙම බද්ධෙන් එකතු කරගනු ලබන අයහාරය කොපමණ ද?

04. (i) ප්‍රත්‍යක්ෂ (සජු) පිරිවැය සහ ආරෝපිත පිරිවැය අතර වෙනස දක්වන්න. මබ පාසල් යාම නිසා ඔබට දැරීමට සිදුවන ඇතුම් ප්‍රත්‍යක්ෂ වියදම් සහ ආරෝපිත වියදම් කවරේ ද? (ලකුණු 04යි)
- (ii) නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේදී ආයතනයක කෙටි කාල පරිච්ඡේදය දිගු කාල පරිච්ඡේදයෙන් වෙනස වන්නේ කවරක් නිසා ද? (ලකුණු 04යි)
- (iii) පුරුණ තරගයට අදාළ මූලික උපකල්පන හතර කවරේ ද? (ලකුණු 04යි)
- (iv) ඒකක 100ක සමතුලිත නිමැවුම් මට්ටමක් නිෂ්පාදනය කරමින් කෙටි කාලයේදී කටයුතු කරන පුරුණ තරගකාරී ආයතනයක් පහත රුපසටහන මගින් නිරුපණය වේ.

සමතුලිත නිමැවුමේදී පහත සඳහන් දී ගණනය කරන්න.

- (a) ආයතනය ලබන මූල්‍ය අයනාරය (ලකුණු 02යි)
 (b) ආයතනයේ මූල්‍ය පිරිවැය (ලකුණු 02යි)
 (c) ආයතනයේ මූල්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය (ලකුණු 02යි)
 (d) ආයතනයේ මූල්‍ය ආර්ථික ලාභය හෝ පාඩුව (ලකුණු 02යි)

05. (i) පහත දැක්වෙන ආණ්ඩුවේ වියදම් අයිතමයන් අනුරෙන් කවරක් 'සාමූහික වියදම්' ලෙසන්, කවරක් 'පොදුගලික වියදම්' ලෙසන් සැලැකේ ද?
 (a) පොහොර සහනාධාරය
 (b) වෛද්‍ය පර්යේෂණ
 (c) පොලිඥය සහ හිති නිවන හමුදාව
 (d) පාසල් දිවා ආහාරය (ලකුණු 04යි)
- (ii) කල්පිත ආර්ථිකයක් සඳහා පහත සඳහන් දත්ත මබ වෙත දී ඇත.

අයිතමය	වට්නාකම (රු. ඩීලියන)
සේවක ආදායම්	2 500
දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය	6 000
ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිශේෂනය	700
නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු (අඩු කළා එම සහනාධාර)	50
නිෂ්පාදනය මත බදු	1 200
නිෂ්පාදනය මත සහනාධාර	250
අවශේෂ ලෝකයෙන් ලැබෙන ගුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම්	- 400
අවශේෂ ලෝකයෙන් ලැබෙන ගුද්ධ වර්තන සංක්‍රාම	1 000

ඉහත දත්ත පදනම් කරගනීම් පහත සඳහන් දී ගණනය කරන්න.

- (a) මූලික මිල සටන් දළ එකතු කළ අයය (ලකුණු 02යි)
 (b) දළ දේශීය නිෂ්පාදනය (ලකුණු 02යි)
 (c) ගුද්ධ ජාතික ආදායම (ලකුණු 02යි)
 (d) වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම (ලකුණු 02යි)
- (iii) 45° රේඛාවක් සහිත ප්‍රස්ථාර සටහනක් යොදා ගනීම් සාර්ව ආර්ථික සමතුලිතය පෙන්වන්න.
 මබේ ප්‍රස්ථාර සටහනෙහි සමාභාර වියදම් ලිඛිතය සහ ජාතික ආදායමේ සමතුලිත මට්ටම පෙන්නුම් කරන්න.
 (අක්ෂ නිවැරදිව නම් කිරීමට සැලකිලිමත් වන්න.) (ලකුණු 04යි)

(iv) කිසියම් කළේපිත ආර්ථික ආන්තික පරිහෙළුරන නැමියාව 0.9ක් බවත්, වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම යුතුව වන විට සමාඟාර පරිහෙළුරනය 100ක් වන බවත් සලකන්න. තවද, ආයෝජනය (I) = 200ක් ද, ආන්ත්‍රිවේ මිල දී ගැනීම (G) = 45ක් ද, ගුද්ධ අපනයන (NX) = 0ක් ද, බදු (T) = 50ක් ද වන බව උපක්ෂාපනය කරන්න. (සියලුම දත්ත රුපියල් බිජියනවලිනි.)

(a) දළ ජාතික ආදායමේ (Y) සමතුලිත අගය සෞයන්න. (ලකුණු 02යි)

(b) එක් විට ම ආන්ත්‍රිවේ මිල දී ගැනීම (G) සහ බදු (T) රුපියල් බිජියන 10කින් වැඩි කරනු ලැබුවහොත් සමතුලිත ජාතික ආදායම මත කෙබඳ බලපැමක් සිදු වේ ද? (ලකුණු 02යි)

'ආ' උප කොටස

(මෙම කොටසෙන් අවම වශයෙන් ප්‍රෝන දෙකක් තෝරා ගන්න.)

06. (i) 'දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය' යනු කුමක් ද? දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය සහ කොළඹ පාරිහෙළික මිල දෘශකය අතර දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන වෙනස්කම් මොනවා ද? (ලකුණු 04යි)

(ii) ප්‍රස්තාර සටහනක් උපයෝගී කර ගනිමින් උද්ධමනාත්මක පරතරය යන සංක්ෂ්පේෂය පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 04යි)

(iii) මූදලට ඇති ගනුදෙනු ඉල්ලුම සහ මූදලට ඇති සම්පේක්ෂණ ඉල්ලුම අතර වෙනස්කම් පෙන්වා දෙන්න.

(ලකුණු 04යි)

(iv) බැංකුවක ගනුදෙනුකරුවෙක් තම ජ්‍යෙෂ්ඨ ගිණුමෙහි රුපියල් 10 000ක් අලුතෙන් තැන්පත් කරන බවත්, අවශ්‍ය කරන සංඛ්‍යාතය 0.25ක් බවත් සලකන්න.

(a) මෙම නව තැන්පත්ව සඳහා අවශ්‍ය කෙරෙන සංවිත ප්‍රමාණය කොපමණ ද? (ලකුණු 02යි)

(b) මෙම නව තැන්පත්ව පදනම් කරගනිමින් බැංකුව ලබා දිය හැකි උපරිම ඡාය මූදල කොපමණ ද? (ලකුණු 02යි)

(v) ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය පදනම් දේශීය ප්‍රස්තාර ප්‍රාග්ධනයේ ප්‍රාග්ධනයන් සහ පොලී අනුපාතික කොරිඩ්වේ කාර්ය හාරය පැහැදිලි කරන්න.

(ලකුණු 04යි)

07. (i) මිශ්‍ර ආර්ථික ක්‍රමයක් තුළ ආන්ත්‍රිවේ ප්‍රධාන කාර්යයන් හකරක් සඳහන් කරන්න. (ලකුණු 04යි)

(ii) සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව අන්කර ගැනීමෙහි ලා වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක පවත්නා බාධක කවරේ ද? (ලකුණු 04යි)

(iii) ගුද්ධ පොදු හාණ්ඩි, ගුහසාධන හාණ්ඩි, පොදු සම්පත් හා ජ්‍යාහාවික ඒකාධිකාර යන දැනු නිර්වචනය කරන්න.

(ලකුණු 04යි)

(iv) කිසියම් රටකට බදු අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි දැයි පැහැදිලි කොට යහපත් බද්දක දත්තට ලැබෙන හිතකර ගුණාංග පැනෙක්වීන් දක්වන්න.

(ලකුණු 04යි)

(v) ආන්ත්‍රිවේ අය-වැය ලේඛනයෙහි 'ප්‍රාථමික ගේපය' යන්නෙන් කවරක් අදහස් වේ ද? ප්‍රාථමික ගේපයෙහි අතිරික්තය ගොඩනගා ගැනීම වැදගත් කොට පැලුකෙනුයේ ඇයි?

(ලකුණු 04යි)

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අපනයන සහ ආනයන අයිතමයන් හකර බැංකින් නම් කරන්න. (ලකුණු 04යි)

(ii) 'තරගකාරිත්ව වාසිය' (competitive advantage) යනු කවරක් ද? තරගකාරිත්ව වාසි බිජි කරන මූලාශ්‍ර කවරේ ද?

(ලකුණු 04යි)

(iii) කිසියම් කළේපිත ආර්ථිකයක ගෙවුම් ගෙෂප ගනුදෙනුවල සාරාංශයක් පහත වශවෙන් ඉදිරිපත් කෙරේ. (සියලුම ම සංඛ්‍යා රුපියල් බිජියනවලිනි.)

අයිතමය	වටිනාකම	අයිතමය	වටිනාකම
භාණ්ඩ අපනයන	1 500	රජයේ ප්‍රාග්ධන සංක්ෂාම (ගුද්ධ)	120
භාණ්ඩ ආනයන	1 300	පොදුගලික ප්‍රාග්ධන සංක්ෂාම (ගුද්ධ)	80
සේවා අපනයන	500	ගුද්ධ සැපු ආයෝජන	350
සේවා ආනයන	400	ගුද්ධ තලං ආයෝජන	150
ආයෝජන ආදායම ලැබීම්	800	ගුද්ධ වෙනත් ආයෝජන	120
ආයෝජන ආදායම ගෙවීම්	600	සංවිත වත්කම්	160
ගුද්ධ වර්තන සංක්ෂාම	100	වැරුම් සහ අන්තරික්ම	20

ඉහත දත්ත යොදා ගනිමින් පහත දැනු ගණනය කරන්න.

- (a) වෙළඳ යේපය (ලකුණු 02පි)
(b) ජ්‍යෙෂ්ඨ ගිණුමේ යේපය (ලකුණු 02පි)
(c) මූල්‍ය ගිණුමේ යේපය (ලකුණු 02පි)
(d) ගුද්ධ අපනයන (ලකුණු 02පි)

(iv) 2018 වර්ෂය අවසාන හාගයේ දී ඇමරිකානු බොලරයට සාමේශ්පාව ශ්‍රී ලංකා රුපියල දැඩි ක්ෂේත්‍රයේ පාතු වූ හේතු පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 04පි)

09. (i) ආර්ථික වෘද්ධිය ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නාවා ගැනීම සඳහා පරිවර්තනය කර ගැනීමට අවශ්‍ය කෙරෙන කොන්දේසි කවරේ ද? (ලකුණු 05පි)

(ii) 'සමාජ ආරක්ෂණය' යන්හෙත් අදහස් කරනුයේ කවරක් ද? ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන තුළ ඇතුළත් ප්‍රධාන සංරච්ච තුනක් නම් කරන්න. (ලකුණු 05පි)

(iii) "තේනි සංග්‍රහකය ආදායම් විෂමතා මිනුම් කිරීමෙහි ලා ප්‍රයෝගනවත් සංකීර්ණ සංඛ්‍යා දත්තයක් වුව ද, ලේඛන්ස් වනු මගින් සැපයෙන ආකාරයේ වඩා විස්තරාත්මක තොරතුරු එය ලබා නොදේ." පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05පි)

(iv) ශ්‍රී ලංකාවේ ගුම් නමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකයෙහි ස්ත්‍රී-පුරුෂ සමාජභාවය මත විගාල පරතරයක් පැවැතිමට බලපා ඇති හේතු කවරේ ද? (ලකුණු 05පි)

10. (i) ආර්ථික වෘද්ධිය සහ රාජ්‍ය ණය තිරසාරභාවය අත්කර ගැනීමෙහි ලා මුත වර්ෂවල දී ශ්‍රී ලංකාවේ කාරයසාධනය සැකෙවින් සාකච්ඡා කරන්න. (ලකුණු 05පි)

(ii) ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ ආදායම් රටක තත්ත්වය කරා ප්‍රගමනය විම වළක්වා ඇති සාධක කවරේ ද? (ලකුණු 05පි)

(iii) "දේශගුණික විපරයාස හමුවේ අතිශය අනතුරුදායක තත්ත්වයක පවතින රටක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාව නම් කර ඇත." දේශගුණික වෙනස්කම් නිසා හටගන්නා ආපදා හේතුවෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය සහ රාජ්‍ය මූල්‍යය කෙරෙහි ඇති විය හැකි බලපෑම් සැකෙවින් විස්තර කරන්න. (ලකුණු 05පි)

(iv) විනය මගින් ව්‍යුහාත්මක කොට ඇති 'තිරයක් සහ මාවතක් ව්‍යාපෘතියේ' (Belt and Road Initiative) ප්‍රධාන ලක්ෂණ සහ එමගින් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලැබේ යැයි ගමනවන ආර්ථික බලපෑම් සැකෙවින් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05පි)

*** ***

I පත්‍රය

01. (2)	02. (4)	03. (3)	04. (2)	05. (4)
06. (1)	07. (1)	08. (4)	09. (3)	10. (1)
11. (3)	12. (2)	13. (2)	14. (4)	15. (2)
16. (4)	17. (5)	18. (4)	19. (3)	20. (5)
21. (5)	22. (2)	23. (3)	24. (5)	25. (2)
26. (4)	27. (3)	28. (3)	29. (4)	30. (3)
31. (3)	32. (3)	33. (1)	34. (2)	35. (1)
36. (4)	37. (2)	38. (3)	39. (4)	40. (2)
41. (5)	42. (5)	43. (4)	44. (3)	45. (3)
46. (2)	47. (5)	48. (1)	49. (2)	50. (5)

(ලකුණු $02 \times 50 = 100$ පි.)

නිවැරදි ප්‍රතිචාරය

● ප්‍රශ්න අංක 11

ගාස්තු අය කිරීමට පෙර පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\begin{aligned} &= \frac{150 \times 600}{2} \\ &= \frac{90,000}{2} \\ &= \text{රු. } 45,000 \end{aligned}$$

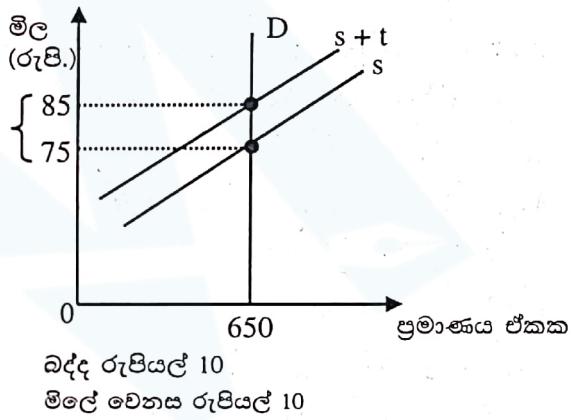
ගාස්තු අය කිරීමෙන් පසු පාරිභෝගික අතිරික්තය

$$\begin{aligned} &= \frac{50 \times 200}{2} \\ &= \frac{10,000}{2} \\ &= \text{රු. } 5,000 \end{aligned}$$

අහිමි වූ පාරිභෝගික අතිරික්තයේ විවිධාකම

$$\begin{aligned} &= \text{රු. } 45,000 - 5,000 \\ &= \text{රු. } \underline{\underline{40,000}} \end{aligned}$$

● ප්‍රශ්න අංක 12

● ප්‍රශ්න අංක 24

$$\begin{aligned} MPC &= \frac{\Delta C}{\Delta Y} \\ &= \frac{160}{200} \end{aligned}$$

$$= 0.8$$

$$\begin{aligned} K &= \frac{1}{1-0.8} \\ &= \frac{1}{0.2} \\ &= \underline{\underline{5}} \end{aligned}$$

ඉද්ධ අපනායන වල වැඩි වීම

$$\begin{aligned} (\Delta N \times) &= \frac{\Delta Y}{K} \\ &= \frac{300}{5} \\ &= \text{රු. } \underline{\underline{60}} \end{aligned}$$

පරිභෝගික වියදම වැඩිවන ප්‍රමාණය රු. 800කි.

● ප්‍රශ්න අංක 28

$$\begin{aligned} \text{තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය (K)} &= \frac{1}{r} \\ &= \frac{1}{10\%} \\ &= 10 \end{aligned}$$

බහිකළ හැකි උපරිම තැන්පතු ප්‍රමාණය =

$$\begin{aligned} \text{ආරම්භක තැන්පතුව} \times \text{බැංකු තැන්පතු ප්‍රසාරණ ගුණකය} \\ = 1000 \times 10 \\ = 10,000 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{මුළු මුදල් සැපයුම උපරිම} &= 10,000 - 1,000 \\ \text{වගයෙන් වැඩි කළ හැකි ප්‍රමාණය} &= \underline{\underline{\text{රු. 9,000}}} \end{aligned}$$

● ප්‍රශ්න අංක 48

$$\begin{aligned} 1 \text{ වර්ෂයේ විරකියා අනුපාතිකය} &= \frac{\text{සේවා වියුක්ත සංඛ්‍යාව}}{\text{ග්‍රම බලකාය}} \times 100 \\ &= \frac{3}{15} \times 100 \\ &= 20\% \end{aligned}$$

1 වර්ෂයේ ග්‍රම හමුදා
සහභාගිත්ව අනුපාතිකය

$$\begin{aligned} &= \frac{\text{ග්‍රම බලකාය}}{\text{වැඩි කළ හැකි වයසේ ජනගහනය}} \times 100 \\ &= \frac{15}{25} \times 100 \\ &= 60\% \end{aligned}$$

එම් අනුව විරකියා අනුපාතිකය 20% හා ග්‍රම හමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකය 60%ක්ව පැවතියේ 1. වර්ෂයේදී ය.

II පත්‍රය

'අ' උප කොටස

01. (i) ආර්ථික සම්පත් නිරවචන හා වර්ග කිරීම

- + සමාජයේ අසිමිත ව්‍යවමනාවන්ට සාපේශු ව සැපයුම සීමාසහිත හෝ හියකමක් සහිත නිෂ්පාදන සම්පත් ආර්ථික සම්පත් වගයෙන් හඳුන්වනු ලැබේ. (ලකුණු 01යි.)
- + ආර්ථික සම්පත්වල ආවස්ථික පිරිවැය දෙන අගයක් ගනී. කිසියම් එක් කටයුත්කාටම එම සම්පත් යොදා ගැනීමට ගනු ලබන තීරණයක් නිසා තවත් කටයුත්කාටම එවා යොදා ගැනීමට ඇති හැකියාව අන්හැර දීමෙම සිදුවනු ඇති. (ලකුණු 01යි.)
- + ආර්ථික විද්‍යාලූයේ ආර්ථික සම්පත් ප්‍රධාන කාණ්ඩ හතරකට වර්ගකර දක්වයි.
සේවා නම,
සුමිය
ග්‍රමය
ප්‍රාග්ධනය
ව්‍යවසායකත්වය වගයනි. (එක් සාධකයකට ලකුණු 0.5 බැඩින් ලකුණු 02යි.)

නිෂ්පාදන සම්පත් වර්ගීකරණය සඳහා විකල්ප පිළිතුරක්

- + දේපළ සම්පත් : සේවාභාවික සම්පත් සහ ප්‍රාග්ධනය (ලකුණු 01යි.)
 - + මානව සම්පත් : ග්‍රමය සහ ව්‍යවසායකත්වය (ලකුණු 01යි.)
- (දේපළ සම්පත් සහ මානව සම්පත් පමණක් සඳහන් කර ඇත්තාම් එක් කරුණකට ලකුණු 0.5 බැඩින් ලකුණු 01ක් පමණයි.)

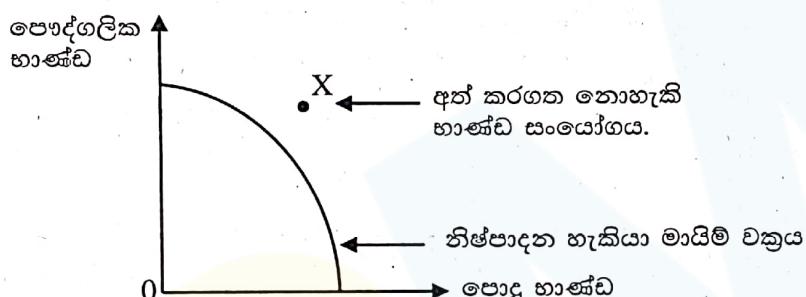
(ii) සියලුම ජේඩ්වෙන් කැප කිරීම හටගන්නේ ඇයි ද්දී පැහැදිලි කිරීම

+ හිගකම ආර්ථිකයක නොදු ප්‍රශ්නය වන අතර, එය පැන නැගිනුයේ අසීමිත මිනිස වූවමනා සපුරා ගැනීම සඳහා සමාජය සතු සම්පත් සම්භාරය ප්‍රමාණවත් නොවීම නිසාය. මෙම සීමිත සම්පත් සඳහා විකල්ප භාවිතයන් ද පවතී. (ලකුණු 01ය.)

+ හිගකමක් පවතින විට පුද්ගලයන්ට මෙන් ම සමාජයට ද තමන්ට අවශ්‍ය කරන සියලු දී මුළුමතින් ම සපුරා ගැනීමට හැකියාවක් නැත. හිගකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය නිසා සීමිත සම්පත් කාර්යාක්ෂමව බෙදා වෙන්කර ගැනීම සඳහා තීරණ ගැනීමට සිදු වේ. එම තීරණ වූකලී විකල්ප අතරින් තෝරීම කිරීම පිළිබඳව ය. (ලකුණු 01ය.)

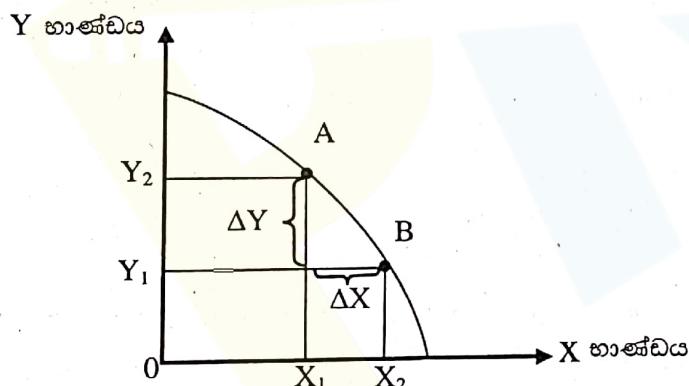
+ පුද්ගලයන් හෝ සමාජය මෙලෙස තෝරීම කරන විට මුළු කරනුයේ පවත්නා විකල්ප අතරින් තෝරීම කිරීමය. කවරක් තෝරාගනු ලැබුව ද මුළුන්ට ඒ වෙනුවට තවෙකක් තෝරා ගැනීමට හැකියාව තිබුණි. එබැවින් ඒ සැම තෝරීමකදී ම සිදු වනුයේ එකක් තෝරා ගන්නා විට තවෙකක් අන්හැර දැමීමය. මේ අනුව තෝරීම අවශ්‍යයෙන් ම කැපකිරීමක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. විකල්ප අතරින් තෝරීමක් කරන හැම විවක්දී ම කැප කිරීමක් හට ගැනීම නොවැළුක්විය හැකිය. (ලකුණු 02ය.)

(iii) (a) හිගකම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය

(ලකුණු 01ය.)

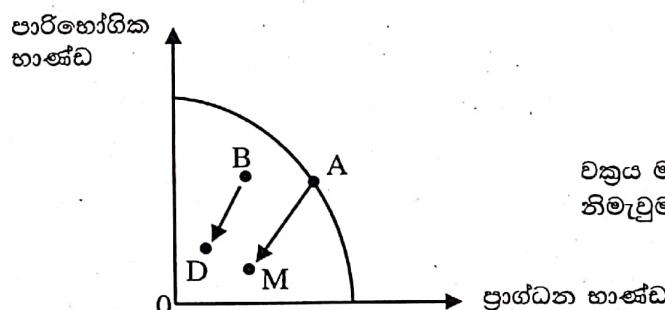
(b) ආවස්ථික පිරිවැය

$$\text{ආවස්ථික පිරිවැය} = - \frac{\Delta Y}{\Delta X} = - \frac{(Y_1 - Y_2)}{(X_1 - X_2)}$$

(ලකුණු 01ය.)

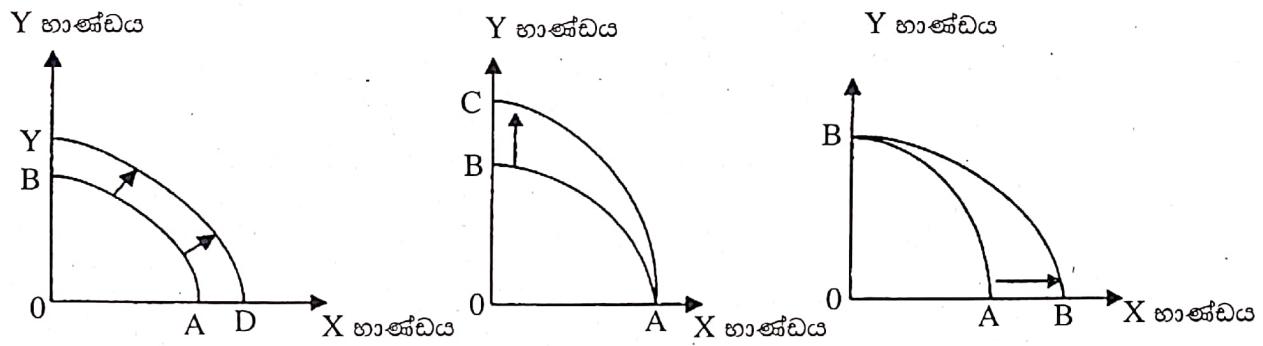
(c) ආර්ථික පසු බැසේම

ව්‍යුහ මත ලක්ෂ්‍යයක සිට ඇතුළත ලක්ෂ්‍යයන් කරා නිමැවුම සංකේතවනය වීම.

(ලකුණු 01ය.)

(d) ආර්ථික වංශධීය

(විස්තර අවශ්‍ය නැත. ලකුණු 01යි.)

- (iv) + නිෂ්පාදන හැකියා මායිම වකුය මත ඇති සැම ලක්ෂණක්ම පුරුණ සේවා නිපුණ්‍යිය සහ පුරුණ නිෂ්පාදනය නිරුපණය කරයි. නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත ඇති ලක්ෂණයන් නිරුපණය කරනු ලබන හාන්චි සංයෝග නිෂ්පාදනය කරනුයේ අවම පිරිවැයක් (යෙදුවුම් ඒකකයක් සඳහා උපරිම නිමැවුමක් හෝ නිමැවුම් ඒකකයක් සඳහා අඩුම යෙදුවුම් ප්‍රමාණයක්) යටතේය. එනිසා නිෂ්පාදන හැකියා වකුය මත තවත් හාන්චියක නිෂ්පාදනය අඩු නොකර වෙනත් හාන්චියක නිෂ්පාදනය වැඩිකර ගැනීමට ඉඩක් නැත. නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව ලෙස හඳුන්වන්නේ මෙම ලක්ෂණයයි. (ලකුණු 02යි.)

- + නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව අත්කරගත් පමණින් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව අත්වෙතැයි අදහස් නොවේ. සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව හටගනුයේ සමාජයට වුවමනා කරන හාන්චි නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන්කර දෙනු ලැබුවහාන් පමණි. උදාහරණයක් වශයෙන් නිෂ්පාදන කාර්යක්ෂමතාව පිළිබඳ කරන හාන්චි සංයෝගය සමාජයට වඩාත් කැමති හාන්චි සංයෝගය නොවීමට පුළුවන. සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව සාක්ෂාත් වනුයේ එක් එක් හාන්චි නිෂ්පාදනය කිරීමේ ආන්තික පිරිවැය (MC) එම හාන්චි අත්කර ගැනීමෙන් හෝ පරිහැළුණය කිරීමෙන් පාරිහැළිකයා ලබන ආන්තික ප්‍රතිලාභයට සමාන වූ විටදිය. (MB = MC) (ලකුණු 02යි.)

(v) වෙළෙඳපොල ආර්ථික පද්ධතිය විධාන ආර්ථික පද්ධතියෙන් වෙනස්වන අයුරු

- + වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමට අදාළ තීරණ ගනු ලබන්නේ මධ්‍යගත මෙහෙයුමකින් නොව ය. එසේ වුවද එම තීරණ සම්බන්ධිකරණය වේ. ප්‍රධාන සම්බන්ධිකරණ උපකරණය වනුයේ වෙළෙඳපොල විසින් තීරණය කරනු ලබන මිල ගණන් පද්ධතියයි.
- + සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්ය සඳහා වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයකට සැලපුම් අධිකාරියක් හෝ නිලධාරී තන්ත්‍රයක් අවශ්‍ය නොවේ. නිෂ්පාදකයන් හා පාරිහැළිකයන් තම තමන්ගේ ස්වාර්ථය උදෙසා ගනු ලබන මිලයන සංඛ්‍යාවක් පමණ වූ තීරණ මිල යන්ත්‍රය විසින් සම්බන්ධිකරණය කරනු ලැබේ.
- + වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ සමස්ත ක්‍රියාවලියෙහි ම යතුරු රඳා ඇත්තේ මිල මගින් ඉටු කරනු ලබන කාර්ය හාරය මතය. සම්පත් බෙදා වෙන් කරලිමේ තීරණ ගැනීම සඳහා උපකාරී විමට සංඡා සැපයීම තුළින් මිල ගණන් තීරණාත්මක කාර්ය හාරයක් ඉටු කරයි.
- + විධාන ආර්ථිකයන්හි සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ තීරණ ගනු උබන්නේ මධ්‍යගත අධිකාරියක් විසින්. කුමක් නිෂ්පාදනය කරනවාද කෙසේ නිෂ්පාදනය කරනවා ද ඒවා ලබා ගන්නේ ක්‍රිරුන් විසින් ද යනාදී සියලු තීරණ මධ්‍යම අධිකාරිය විසින් ගනු ලබයි. එම ආර්ථිකයන්හි ප්‍රධාන උක්ෂණයක් වනුයේ තීරණ ගැනීම මධ්‍යගත විමයි. වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක දක්නට ඇත්තේ තීරණ ගැනීම විමධ්‍යගත විමකි.
- + මූලික ආර්ථික ප්‍රශ්න විසදා ගැනීමට අදාළ මධ්‍යගත තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය සඳහා විස්තරාත්මක සැලැසුමක් අවශ්‍ය වේ. නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා අදාළ සියලු ම තාක්ෂණික ඕල්ප කුම මෙන් ම නිෂ්පාදන සාධක සැපයුමට අදාළ සියලු ම විස්තර ද සැලපුම්කරුවන් සතු ව තිබිය යුතුය. එම නොරතුරු මත කවර හාන්චි හා සේවා කොතරම් ප්‍රමාණයක් නිෂ්පාදනය කරනවා ද කෙසේ නිෂ්පාදනය කරනවා ද යන්න තීරණය කරයි. නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය අවසන් වූ පසුව හාන්චි බෙදා වෙන් කරනුයේ ද නියෝග මගිනි.

වියෝගයෙන් ම සලාක කිරීම ඔස්සේ ය. පාරිභෝගික හාණ්ඩ සඳහා පාලන මිල ගණන් පත්වනු ලබන අතර, පාලන මිල ගණන් යටතේ කොතරම මිලදී ගන්නවා ද යන්න අදාළ සලාක මත පුද්ගලයන් විසින් තිරණය කරනු ලබයි.

- + වෙළෙඳපොල ආර්ථිකයක සම්පත් වෙන් කිරීමට අදාළ තිරණ ගනු ලබන්නේ ස්වාර්ථය පදනම් කරගනිමිනි. විධාන ආර්ථිකයක සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමට අදාළ තිරණ ගනු ලබන්නේ සමාජ සුබ සාධනය පදනම් කරගෙන ය. (මිනා ම එක් වෙනස්කමකට ලකුණු 01 බැඩින් මුළු ලකුණු 04යි.)

02. (i) සාමාන්‍ය හාණ්ඩයක් සඳහා වන වෙළෙඳපොල ඉල්ලුම කෙරේ බලපාන සාධක

- (a) + හාණ්ඩයේ මිල + පාරිභෝගිකයන්ගේ මුදල් ආදායම
+ සම්බන්ධිත හාණ්ඩවල මිල + පාරිභෝගිකයන්ගේ අපේක්ෂා
+ පාරිභෝගික අනිරුවිය + වෙළෙඳපොල තුළ සිටින පාරිභෝගිකයන් සංඛ්‍යාව
+ වෙනත් සාධක (සමාජයේ හා ජන විද්‍යාත්මක සාධක, ස්වභාවික සංයිද්ධී, ආණ්ඩුවේ ක්‍රියාමාර්ග)
(එක් සාධකයකට ලකුණු 01 බැඩින් මිනා ම සාධක දෙකකට ලකුණු 02යි.)

(b) සාමාන්‍ය හාණ්ඩයක මිල පහළ බැඩිම එහි නොකරන්නේ ඇයිදු'සි පැහැදිලි කිරීම

- + අදාළ හාණ්ඩයේ මිල වෙනස් වීම එම හාණ්ඩයේ ඉල්ලුම වෙනස් වීමට බලපාන්නේ නැත. හාණ්ඩයේ මිල වෙනස් වීම බලපානුයේ ඉල්ලුමෙහි වෙනස් වීම ඇති කිරීමට නොව ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණයේ වෙනස්කම් ඇති කිරීමටය.

(ii) හාණ්ඩයක මිල ඉහළ නගින විට ඉල්ලුම් කරන ප්‍රමාණය අඩුවන්නේ ඇයිදු'සි පැහැදිලි කිරීම

- + හාණ්ඩයේ මිල සහ ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අතර ප්‍රතිලෝෂ්ම සම්බන්ධයක් පවතී. ඉල්ලුම් නීතියෙන් විස්තර කරනුයේ මෙම සම්බන්ධතාවයයි.
+ හාණ්ඩයක මිල ඉහළ නගින විට එම හාණ්ඩයෙන් ඉල්ලුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය අඩුවන්නේ හේතු දෙකක් නිසාය. එනම්,
1. ආදේශන ප්‍රතිච්චිතය 2. ආදායම ප්‍රතිච්චිතය
1. ආදේශන ප්‍රතිච්චිතය අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබේ දී අදාළ හාණ්ඩයේ මිල ඉහළ නගින විට එම හාණ්ඩයේ සාපේක්ෂ මිල ඉහළ නගි. සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල වැඩි හාණ්ඩයෙන් මිලදී ගන්නා ප්‍රමාණය අඩු කිරීමටක් සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල අඩු (ලාභ) හාණ්ඩ වැඩියෙන් මිලදී ගැනීමටන් (ආදේශ කිරීමට) පාරිභෝගිකයේ පෙළෙළෙනි.
(ලකුණු 02යි.)

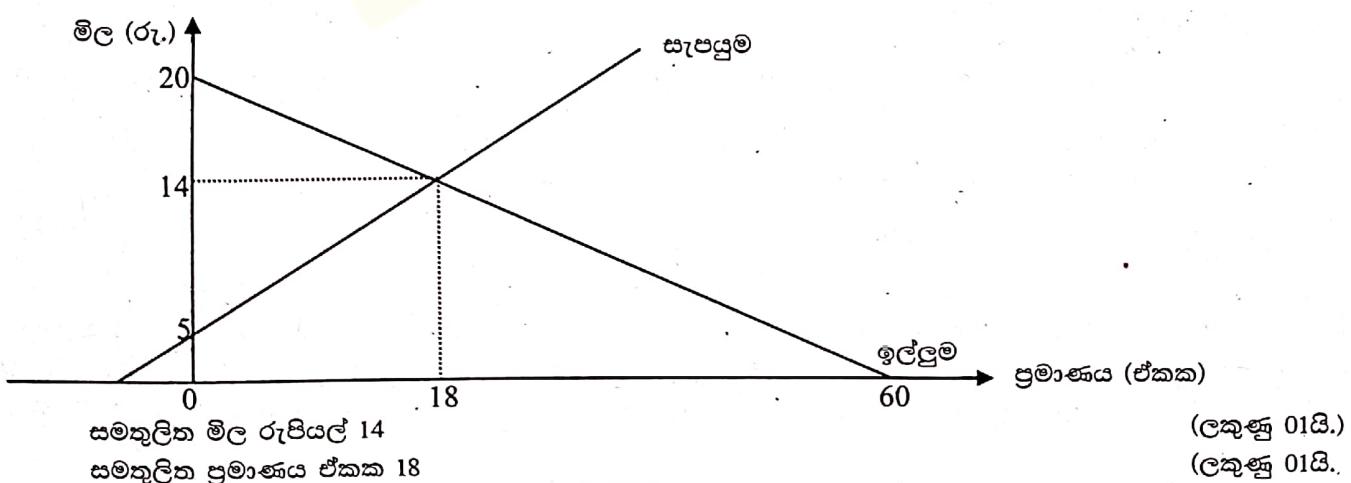
2. ආදායම ප්‍රතිච්චිතය

- අනෙකුත් සාධක නොවෙනස් ව තිබේ දී අදාළ හාණ්ඩයේ මිල ඉහළ නගින විට එම හාණ්ඩයේ සාපේක්ෂ මිල ඉහළ නගි. සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල වැඩි හාණ්ඩයෙන් මිලදී ගන්නා ප්‍රමාණය අඩු කිරීමටක් සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල අඩු (ලාභ) හාණ්ඩ වැඩියෙන් මිලදී ගැනීමටන් (ආදේශ කිරීමට) පාරිභෝගිකයේ පෙළෙළෙනි.
(ප්‍රතිච්චිතය දෙක නම්කර පමණක් ඇත්තම ලකුණු 02යි.)

(iii) වෙළෙඳපොල සමතුලිතය දී ආර්ථික අතිරික්තය

- + සම්කරණ ප්‍රස්ථාරයකට නගා හෝ ප්‍රස්ථාරයක් නොමැති ව සම්කරණ ඇසුරින් හෝ ආර්ථික අතිරික්තය ගණනය කළ හැක.

වෙළෙඳපොල සමතුලිතය (ප්‍රස්ථාරය ඇසුරින්)

වෙළඳපාල සමතුලිතය (සම්කරණය ඇසුරින්)

$$\begin{aligned}
 + Q_D &= Q_S \\
 60 - 3P &= -10 + 2P \\
 70 &= 5P \\
 P &= 14 \text{ (ලකුණු 01ය.)}
 \end{aligned}
 \quad
 \begin{aligned}
 + Q_D &= 60 - 3(14) \\
 Q_D &= 60 - 42 \\
 Q_D &= 18 \text{ (ලකුණු 01ය.)}
 \end{aligned}$$

ආර්ථික අතිරික්තය (ප්‍රස්ථාරය ඇසුරින්)

$$\begin{aligned}
 \text{ආර්ථික අතිරික්තය} &= \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} + \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} \\
 \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} &= (6 \times 18) \div 2
 \end{aligned}$$

$$= 108 \div 2 = 54$$

$$\begin{aligned}
 \text{නිෂ්පාදන අතිරික්තය} &= (9 \times 18) \div 2 \\
 &= 162 \div 2 = 81
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ආර්ථික අතිරික්තය} &= 54 + 81 \\
 &= \underline{\underline{135}}
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 02ය.)

ආර්ථික අතිරික්තය (සම්කරණය ඇසුරින්)

$$\text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} = \left[\text{ඉල්ලම් වකුදේ සිරස් අන්තාබණ්ඩයේ} - \text{සමතුලිත මිල} \right] \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය} \\
 \text{අගය හෙවත් ඉල්ලම් ගුනා වන මිල}$$

$$\text{ඉල්ලම් ගුනා වන මිල} = 0 = 60 - 3P$$

2

$$P = 20$$

$$\begin{aligned}
 \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} &= [(20 - 14) \times 18] \div 2 \\
 &= 108 \div 2 \\
 &= \underline{\underline{54}}
 \end{aligned}$$

$$\text{නිෂ්පාදක අතිරික්තය} = \left[(\text{සමතුලිත මිල} - \text{සැපයුම් වකුදේ සිරස් අන්තාබණ්ඩය හෙවත්} \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය} \div 2) \right] \\
 \text{සැපයුම් ගුනා වන මිල}$$

$$\text{සැපයුම් ගුනා වන මිල} = 0 = -10 + 2P$$

$$P = 5$$

$$\begin{aligned}
 \text{නිෂ්පාදක අතිරික්තය} &= [(14 - 5) \times 18] \div 2 \\
 &= 162 \div 2 \\
 &= \underline{\underline{81}}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{ආර්ථික අතිරික්තය} &= \text{පාරිභෝගික අතිරික්තය} + \text{නිෂ්පාදක අතිරික්තය} \\
 &= 54 + 81 \\
 &= \underline{\underline{135}}
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 02ය.)

ප්‍රස්ථාරික ව ආර්ථික අතිරික්තය ගණනය කිරීමේ විකල්ප තුමයක්

$$\left[(\text{ඉල්ලම් වකුදේ සිරස් අන්තාබණ්ඩය} - \text{සැපයුම් වකුදේ සිරස්}) \times \text{සමතුලිත ප්‍රමාණය} \right] \div 2 \\
 \text{අන්තාබණ්ඩය}$$

$$\text{ඉල්ලම් වකුදේ සිරස් අන්තාබණ්ඩය} = 20$$

$$\text{සැපයුම් වකුදේ සිරස් අන්තාබණ්ඩය} = 5$$

$$\text{සමතුලිත ප්‍රමාණය} = 18$$

$$\begin{aligned}
 \text{ආර්ථික අතිරික්තය} &= [(20 - 5) \times 18] \div 2 \\
 &= (15 \times 18) \div 2 \\
 &= 270 \div 2 \\
 &= \underline{\underline{135}}
 \end{aligned}$$

(ලකුණු 02ය.)

(iv) සැපයුම් මිල නම්කාව කෙරෙහි බලපාන සාධක

+ සාධක සංවලනාව (නිෂ්පාදන සාධක ආදේශ කිරීමේ හැකියාව)

නිෂ්පාදන ත්‍රියාවලියට යොදා ඇති නිෂ්පාදන සම්පත් එක් හා විතයක සිට වෙනත් භාවිතයකට මාරු කිරීමට ඇති පහසුව

+ සැපයුම් තීරණ ගැනීමට අදාළ කාලය

සැපයුම් තීරණ කෙරෙහි බලපාන කාල රාම් 3ක් ඇත.

(අ) වෙළඳපොල කාලය

(ආ) කෙටි කාලය

(ඇ) දිගු කාලය

වෙළඳපොල කාලය අතියින් කෙටි කාලයක් වන අතර ඉල්පුමෙහි හේ මිලෙහි වෙනස්කම් කෙරෙහි ප්‍රතිචාර වශයෙන් සැපයුම වෙනස් කිරීමට අවකාශයක් නැත. කෙටි කාලයේ දී බාරිතාව වෙනස් කළ නොහැකි ව්‍යවද කර්මාන්ත්‍යාලාව මෙහෙයුම කෙරෙන තීව්‍යතාව අඩුවැඩි කළ හැකිය. එමගින් සූෂ්‍ණ වශයෙන් නිමැවුම වෙනස් කළ හැක. දිගු කාලයේ දී අවකාශ ආකාරයට සාධක වෙනස් කරමින් බාරිතාව යෝගා ආකාරයට සකසා ගත හැක.

+ හාණ්ඩයේ ස්වරුපය (ගබඩා කර තැබීමේ හැකියාව)

කළුත්තා ගත හැකි හාණ්ඩ නම්‍ය සැපයුමක් ඇති කරන අතර, කළුත්තා ගත නොහැකි හාණ්ඩ (නායා හාණ්ඩ) අනම්‍ය සැපයුමක් ඇති කරයි.

+ තොග පවතිනවා ද නැද්ද යන්න

නිෂ්පාදකයා සතුව ප්‍රමාණවන් නිම හාණ්ඩ තොග සහ අමුදවා තොග පවතින විට වඩා නම්‍ය සැපයුම් තත්ත්වයක් හටගනී.

+ බාරිතාව පිළිබඳ නම්‍යතාව පැවතීම (අතිරේක බාරිතාවක් තිබීම.)

කර්මාන්ත්‍යාලාවේ අතිරේක බාරිතාවක් පවති නම් සැපයුම නම්‍ය වේ.

+ නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදා ගැනෙන යෙදුවුම්වල ස්වරුපය

ඇතැම් හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා සුවිශේෂ වූ සහ බෙහෙවින් විරල යෙදුවුම් අවශ්‍ය කෙරේ. එවැනි හාණ්ඩවල සැපයුම අතියින් අනම්‍ය වේ. නැතහොත් ගුන්‍ය නම්‍යතාවක් වේ. පොදුවේ දක්නට ලැබෙන සුලබ යෙදුවුම් හානිත කර නිපදවිය හැකි හාණ්ඩවල සාර්ථක වශයෙන් ඉහළ නම්‍යතාවක් පවතී. (කෙටි පැහැදිලි කිරීමක් සහිත ඕනෑම ම කරුණු දෙකකට ලකුණු 04යි.) (පැහැදිලි කිරීමකින් තොර ව සාධක නම්කර ඇත්තම් පමණක් එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැහින් කරුණු හතරකට ලකුණු 04යි.)

(v) ආදායම ඉල්පුම් නම්‍යතාව

ආදායම මට්ටම	ඉල්පුම් කරනු ලබන ප්‍රමාණය
-------------	---------------------------

35,000	30
--------	----

45,000	20
--------	----

මෙහි ආදායම විවෘතය ඉතා විශාල නිසා නම්‍යතාව ගණනය කිරීමට ලක්ෂ්‍ය නම්‍යතා සූත්‍රය නොගැළපෙන අතර, යෝගා ව්‍යුහයේ වාප නම්‍යතා සූත්‍රයයි.

එම් අනුව ආදායම ඉල්පුම් නම්‍යතාව,

$$\eta = \frac{\text{ප්‍රමාණයේ වෙනස් වීම}}{\text{ආදායමේ වෙනස් වීම}} \times \frac{\text{ආදායමේ සාමාන්‍ය අගය}}{\text{ඉල්පුම් ප්‍රමාණයේ සාමාන්‍ය අගය}}$$

$$\eta = \frac{-10}{10,000} \times \frac{(35,000 + 45,000)}{(30 + 20)} \div 2 \quad (\text{ලකුණු 01යි.})$$

$$\eta = \frac{-10}{10,000} \times \frac{40,000}{25} \quad (\text{ලකුණු 01යි.})$$

$$\eta = -\frac{40}{25} = -\frac{8}{5}$$

$$= -1.6 \quad (\text{ලකුණු 01යි.})$$

+ ආදායම ඉල්පුම් නම්‍යතාව සාණ අගයක් (- 1.6) ගෙන ඇති බැවින් පාන් බාල හාණ්ඩයක් වේ.

(ලකුණු 01යි.)

(ලක්ෂ්‍ය නම්‍යතාවයෙන් ගණනය කර ඇත්තම් ලකුණු 01යි.)

03. (i) සැපයුම වෙනස් වීමට බලපාන ප්‍රධාන සාධක

- + යෙදුවුම් මිල (නිෂ්පාදන පිරිවැය) වෙනස් වීම.
- + නිෂ්පාදන කුම ශිල්ප (තාක්ෂණය) වෙනස් වීම.
- + සම්බන්ධිත හාණේච්වල මිල වෙනස් වීම.
- + ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිපත්ති වෙනස් වීම (බදු ප්‍රතිපත්තිය සහ නියාමනයන්).
- + සැපයුමකරුවන් සංඛ්‍යාව වෙනස් වීම.
- + ස්වභාවික කරුණුවල වෙනස් වීම (දේශගුණික සාධක).
- + ආයතනයේ අරමුණු වෙනස් වීම.
- + ආයතනවල අපේක්ෂාවන් වෙනස් වීම.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැඟින් ඕනෑම කරුණු හතරකට ලකුණු 04යි.)

(සලකා බලන හාණේච්වල මිල සඳහන් කර ඇත්තම ලකුණු 04යි.)

(ii) වෙළඳපොලක කාමි කාර්මික හෝග වැනි ප්‍රාථමික හාණේච්වල මිල අස්ථායි වන්නේ ඇයිද්දීම් පැහැදිලි කිරීම

- + කාමි කාර්මික හාණේච්වල බරපතල ආකාරයේ මිල උච්චාවචනයන්ට නිතර නිතර ම මූහුණදෙයි. බොහෝ නිෂ්පාදන කිරණ ගනු ලබන්නේ එම හාණේච්වල වෙළඳපොලට ලාභ වීමට සැලකිය යුතු කාලයකට ඉහත දී වන අතර, අවසාන නිෂ්පාදනය වෙළඳපොලට ලාභ වූ පසු ඒවාට කවර මිලක් ලැබේ ද යන්න පිළිබඳ දැඩි අවිනිශ්චිතතාවයක් ගොවීන්ට ඇත. මෙම තත්ත්වයට ප්‍රධාන සේතුව එම හාණේච්වල ඉල්පුම් සැපයුම් සාධකයන්ගේ හටගන්නා මූලික වෙනස්කමිය.

(ලකුණු 01යි.)

- + අනමු ඉල්පුම

බොහෝ ප්‍රාථමික හාණේච්වල සඳහා ඇති ඉල්පුම සාපේක්ෂ වශයෙන් මිල අනමු වේ. උදාහරණයක් වශයෙන් තේ මිල පහළ වැටුණුහොත් තේ සඳහා ඉල්පුම ප්‍රමාණය වැඩිවන්නේ ඉතා කුඩා ප්‍රතිශතයකින් නිසා එහි මිල වෙනස් වීම ඉල්පුම ප්‍රමාණය මත ඇති කරනුයේ නොවැදගත් බලපෑමකි. ආහාර වැනි අත්‍යවශ්‍ය හාණේච්වල සඳහා ඇත්තේ ද අනමු ඉල්පුමකි. කාමි කාර්මික හාණේච්වල ඉල්පුම හා සැපයුම අනමු බැඟින් එවැනි එවැනි හාණේච්වල සැපයුමේ හටගන්නා වෙනස් වීමක් නිසා සාපේක්ෂ වශයෙන් ඉතා විශාල වෙනසක් මිල මත ඇති වේ.

(ලකුණු 01යි.)

- + අනමු සැපයුම

කෙටි කාලයේ දී තේ, රඩර, පොල්, කුරුදු, කේපි වැනි හෝගවල සැපයුම අනමු වේ. ඒවායේ මිල ඉහළ ගිය විට සැපයුම වැඩිකර ඉක්මනින් ප්‍රතිවාර දක්වීමට ගොවීන්ට හැකියාවක් නැත. භුමිය වශාවට සුදුසු ආකාරයට ලබා ගැනීමට වසර 3-5ක් පමණ ගතවන අතර, මිල වෙනස් වීම කෙරෙහි ප්‍රතිවාර දක්වීමට සැලකිය යුතු කළේ පමාවක් ඇත.

(ලකුණු 01යි.)

- + ස්වභාවික සාධක

නිෂ්පාදකයාගේ පාලනයකින් තොරව විවිධ සාධක (කාලගුණය, ලෙඩ රෝග) සේතුකොටගෙන තේ, කේපි, පොල්, අරතාපල් වැනි හෝගයන්හි සැපයුම අනපේක්ෂිත ලෙස වෙනස් වීය හැක. අංශයම තුහිනය (frost) නිසා තේ, අරතාපල්, එලවලු වැනි හෝගවල සැපයුම අඩු වී මිල ඉහළ යාමට ප්‍රාථමික. එසේ ම යහපත් කාලගුණික හා දේශගුණික සාධක නිසා විශාල අස්වින්නක් අනපේක්ෂිත ලෙස ලැබේ වෙළඳපොල මිල දැඩි පසුබැමකට ලක්විය හැකිය. ලෙඩ රෝග සහ කාමි වසංගත නිසා කාමි හෝග එලදාව අඩුවිය හැකිය.

(ලකුණු 01යි.)

- + කාමි හෝගවල නිෂ්පාදන කාලය සාමාන්‍යයෙන් තරමක් දිර්ස වේ. එසේ ම එම හෝග නශය හෝග වේ. දිගු කාලයක් තබාගත තොහැක. තොග පවත්වා ගැනීමේ හැකියාව ඉතා සීමිතය. එ නිසා කෙටි කාලයක දී සැපයුම අනමු වන අතර මිල ඉහළ ගියත් ක්ෂේත්‍රීක ව ප්‍රතිවාර දක්වීමට ගොවීන්ට හැකියාවක් නැත.

(ලකුණු 01යි.)

(එක් පැහැදිලි කිරීමකට ලකුණු 01 බැඟින් ඕනෑම පැහැදිලි කිරීම හතරකට ලකුණු 04යි.)

(iii) මිල ස්ථායිකරණය සඳහා රුහුණ ගත හැකි ත්‍රියාමාර්ග

+ සහතික මිල කුමය + අවම මිල ප්‍රතිපත්තිය + භුමිය වශාවට යොදා නොගැනීමට සානුබල ලබාදීම. + අපනයනය සඳහා සහනාධාර ලබාදීම. + වෙළඳපොල තොරතුරු සපයා දීම.	+ උෂන පුරුණ ගොවීම් කුමය + නිෂ්පාදන සලාක ලබාදීම. + ස්වාරක්ෂක තොග පවත්වා ගැනීම.

(එක් ත්‍රියාමාර්ගකට ලකුණු 01 බැඟින් ඕනෑම ත්‍රියාමාර්ග හතරකට ලකුණු 04යි.)

(iv) (a) බද්දට පසු හාන්චිය සඳහා ගැනුම්කරු ගෙවන මිල

$$Q_D = 200 - 2P_b \quad Q_S = -100 + 4P_s$$

$$\text{ගැනුම්කරුවන්ගේ මිල } (P_b) = P_s + t$$

$$\text{විකුණුම්කරුවන්ගේ මිල } (P_s) = P_b - t$$

(ලකුණු 01ය.)

$$200 - 2P_b = -100 + 4(P_b - t)$$

$$200 - 2P_b = -100 + 4(P_b - 6)$$

$$200 - 2P_b = -100 + 4P_b - 24$$

(ලකුණු 01ය.)

$$324 = 6P_b$$

$$\text{ගැනුම්කරුවන්ගේ මිල } P_b = 54$$

(ලකුණු 02ය.)

(b) රජය මෙම බද්දන් එකතු කරගනු ලබන අය හාරය

$$\text{බද්ද නිසා රජය එකතු කරගන්නා අය හාරය} = \text{එකක බද්ද} \times \text{සමතුලිත ඉල්පුම් ප්‍රමාණය} \quad (\text{ලකුණු 01ය.})$$

$$\text{බද්දට පසු ඉල්පුම් කරන ප්‍රමාණය} = 200 - 2(54)$$

$$= 200 - 108$$

$$= 92$$

(ලකුණු 01ය.)

$$\text{බද්ද අයහාරය} = 92 \times 6$$

$$= \underline{\underline{552}}$$

(ලකුණු 02ය.)

04. (i) ප්‍රත්‍යක්ෂ පිරිවැය සහ ආරෝපිත පිරිවැය අතර වෙනස හා පාසල් යාම නිසා දීමට සිදුවන ඇතැම් ප්‍රත්‍යක්ෂ හා ආරෝපිත වියදම්

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා ආයතනය විසින් පිටතින් මිලදී ගත් යෙදුවුම් සඳහා වැය කරන ලද මුදල් ප්‍රමාණය ප්‍රත්‍යක්ෂ (සුපු) පිරිවැය වේ.

(ලකුණු 01ය.)

විකල්ප පිළිතුරක්

ප්‍රත්‍යක්ෂ (සුපු) පිරිවැය යනු ආයතනය විසින් පිටතින් ලබාගත් නිෂ්පාදන සම්පත්වල ආවස්ථීක පිරිවැය වේ.

+ ආයතනයේ හිමිකරුවන් සතු නිෂ්පාදන සම්පත් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා හාවිත කිරීමේ දී කුප කිරීමට සිදුවන තොඳම විකල්ප හාවිතයේ විවිනාකම (ආවස්ථීක පිරිවැය) ආරෝපිත පිරිවැය වේ. (ලකුණු 01ය.)

පාසල් යාමේ දී ඔබට දීමට සිදුවන ප්‍රත්‍යක්ෂ පිරිවැය	පාසල් යාමේ දී ඔබට දීමට සිදුවන ආරෝපිත පිරිවැය
+ පාසල් ලිපි ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේ වියදම්	+ පාසල් ගත කිරීමට සිදුවන කාලයේ ආවස්ථීක පිරිවැය
+ ප්‍රවාහන ගාස්තු වැනි ගමන් වියදම්	+ එම කාලය තුළ ආදායමක් උපයා ගැනීමට ඇති හැකියාව අහිමි වීම.
+ පහසුකම් ගාස්තු	+ දෙමාපියන්ගේ ආර්ථික කටයුතු වලට දායක වීමට ඇති හැකියාව අහිමි වීම.
	+ යහළවන් සමග විනෝද වීමට ඇති අවස්ථාව අහිමි වීම.

(එක් ප්‍රත්‍යක්ෂ වියදම් සංරචකයකට හා එක් ආරෝපිත වියදම් සංරචකයකට ලකුණු 01 බැහින් ලකුණු 02ය.)

(ii) කෙටි කාල පරිවිශේෂ දිගු කාල පරිවිශේෂයෙන් වෙනස් වීමට සේතු

+ කෙටි කාලය යනු නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා යොදාගනු ලබන ඇතැම් නිෂ්පාදන සම්පත් වෙනස් කළ තොඳුකි කාල රාමුවය. කෙටි කාලයේ දී වෙනස් කළ තොඳුකි ස්ථාවර සාධක වනුයේ තාක්ෂණය, ගොඩානුකිලි, යන්ත්‍රෝපකරණ යනාදියයි.

+ දිගු කාලය යනු සියලු ම නිෂ්පාදන සාධක වෙනස් කළ හැකි කාල රාමුවයි. දිගු කාලයේ දී සියලු ම යෙදුවුම් විවෘත යෙදුවුම් ලෙස සැලකේ.

+ කෙටි කාලයේ දී නිෂ්පාදන ආයතනයක් විවෘත සහ ස්ථාවර වශයෙන් යෙදුවුම් දෙවරුගයක් යොදා ගතින් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ නිරත වේ.

+ කෙටි කාලයේ දී නිෂ්පාදනය 'හිනවන එලදා නිතියට' යටත් වේ. දිගු කාලයේ දී නිෂ්පාදනය 'පරිමාණානුකළ එල නිතියට' යටත් වේ. (එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැහින් ලකුණු 04ය.)

(iii) පුරුණ කරගයට අදාළ මූලික උපකල්පන

- + සමත්තිය හා ගේ නිෂ්පාදනය කිරීම.
- + අලෙවිකරුවන් (නිෂ්පාදකයන්) විශාල සංඛ්‍යාවක් සිටීම.
- + පුරුණ දැනුම
- + කරමාන්තයට ප්‍රවේශ වීමට සහ ඉන් ඉවත් වීමට බාධක නොතිබේ.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැඟින් ලකුණු 04යි.)

(iv) (a) සමකුලික නිමවුමේ දී ආයතනයේ මුළු අයසාරය

මිල × මුළු නිමවුම

$$60 \times 100 = \underline{\underline{රු.6,000}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(ලකුණු 01යි.)

(b) ආයතනයේ මුළු පිරිවැය

නිමැවුම් ඒකකයක සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැය (ATC) × මුළු නිමැවුම (Q)

$$40 \times 100 = \underline{\underline{රු.4,000}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(ලකුණු 01යි.)

(c) ආයතනයේ මුළු ස්ථාවර පිරිවැය

සාමාන්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය (AFC) = ATC - AVC

මුළු ස්ථාවර පිරිවැය = සාමාන්‍ය ස්ථාවර පිරිවැය (AFC) × සමකුලික නිමැවුම (Q)

(ලකුණු 01යි.)

$$= (40 - 30) \times 100$$

$$= \underline{\underline{රු.1,000}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(d) මුළු ආර්ථික ලාභය හෝ පාඨිව

මුළු ලාභය = මුළු අය හාරය - මුළු පිරිවැය

$$\text{ලාභය} = 6,000 (60 \times 100) - 4,000$$

$$= \underline{\underline{රු.2,000}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(ලකුණු 01යි.)

විකල්ප පිළිතුරක්

ලාභය = ඒකකයක මිල - සාමාන්‍ය මුළු පිරිවැය × නිමවුම / ප්‍රමාණය

$$= P - ATC \times Q$$

$$= 60 - 40 \times 100$$

$$= \underline{\underline{රු. 2,000}}$$

05. (i) (a) පොහොර සහනාධාරය

- පොදුගලික වියදම්

(b) වෙළු පර්යේෂණ

- සාමුහික වියදම්

(c) පොලිසිය හා ගිනි නිවන හමුදාව

- සාමුහික වියදම්

(d) පාසල් දිවා ආහාරය

- පොදුගලික වියදම්

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැඟින් ලකුණු 04යි.)

(ii) (a) මූලික මිල යටතේ දළ එකතු කළ අගය

$$\text{සේවක ආදායම} = 2,500$$

$$\text{දළ මෙහෙයුම් අතිරික්තය} = 6,000$$

නිෂ්පාදනය මත වෙනත් බදු

$$(\text{අඩු කළා එම සහනාධාර}) = \underline{\underline{50}}$$

$$\text{මූලික මිලට එකතු කළ අගය} = \underline{\underline{රු. බ්ලියන 8,550}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(ලකුණු 01යි.)

(අයිතමයන් නිවැරදි ව පෙළ ගැස්වීමට ලකුණු 01යි. නිවැරදි ගණනය කිරීමට ලකුණු 01යි.)

(මුළු ලකුණු 02යි.)

(b) දළ දේශීය නිෂ්පාදනය

ද. දේ. නි. = මූලික මිලට දළ එකතු කළ අගය + නිෂ්පාදනය මත බදු අඩු කළ සහනාධාර

(ලකුණු 01යි.)

$$\text{ද. දේ. නි.} = 8,550 + (1,200 - 250)$$

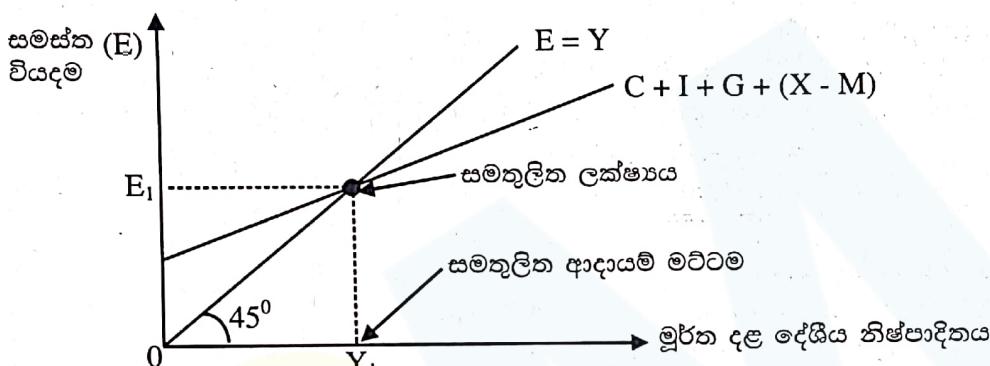
$$= \underline{\underline{රු. බ්ලියන 9,500}}$$

(ලකුණු 01යි.)

(c) ගුද්ධ ජාතික ආදායම
 ගුද්ධ ජාතික ආදායම = (ද. දේ. නි. - ස්ථාවර ප්‍රාග්ධන පරිහෝජනය) + අවශේෂ ලෝකයෙන් ලැබෙන ගුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම (ලක්ෂණ 01ය.)
 ගුද්ධ ජාතික ආදායම = $(9,500 - 700) + (-400)$
 = රු. බෑලියන 8,400 (ලක්ෂණ 01ය.)

(d) වැය කළ හැකි දළ ජාතික ආදායම
 වැය කළ හැකි ද. ජා. ආදායම = ද. දේ. නි. + අවශේෂ ලෝකයෙන් ලැබෙන ගුද්ධ ප්‍රාථමික ආදායම +
 අවශේෂ ලෝකයෙන් ලැබෙන ගුද්ධ වර්තන සංක්‍රාම (ලක්ෂණ 01ය.)
 වැය කළ හැකි ද.ජා. ආ = $9,500 + (-400) + 1000$
= රු. බෑලියන 10,100 (ලක්ෂණ 01ය.)

(iii) 45° රේඛාව යොදා ගනීමින් සාර්ව ආර්ථික සමතුලිතය නිරූපණය

(නිවැරදි ප්‍රස්තාර සටහනට ලක්ෂණ 02ය. සමතුලිත ආදායම මට්ටම නිවැරදි ව පෙන්නුම් කිරීමට ලක්ෂණ 02ය.)
 (මුළු ලක්ෂණ 04ය.)

(iv) (a) දළ ජාතික ආදායමේ සමතුලිත අගය
 $Y = C + I + G + (X - M)$
 $C = 100 + 0.9Y_D (Y - T)$
 $Y = 100 + 0.9(Y - 50) + 200 + 45 + 0$
 $Y = 100 + 0.9Y - 45 + 245$
 $Y = 300 + 0.9Y$
 $0.1Y = 300$
 $Y = රු. බෑලියන 3,000$ (ලක්ෂණ 01ය.)

(b) සමතුලිත ජාතික ආදායම මත සිදුවන බලපෑම
 + ආණ්ඩුවේ මිලදී ගැනීම රුපියල්. බෑලියන 10කින් වැඩි වූ විට දින් නිෂ්පාදනය ගුණක ප්‍රතිඵල සහිත ව රුපියල්. බෑලියන 100කින් ප්‍රසාරණය වේ.
 ආණ්ඩුවේ වියදම් ගුණකය (K_G) $\times 10$

$$= \frac{1}{1-b} \times 10$$

$$= \frac{1}{1-0.9} \times 10$$

$$= 10 \times 10 = 100$$

+ රුපියල් බෑලියන 10කින් බදු වැඩි කළ විට බදු ගුණකයේ විශාලත්වය මත ද.දේ. නිෂ්පාදනය රුපියල් බෑලියන 90කින් සංකේතනය වේ.

බදු ගුණකය (K_T) $\times 10$
 $= \frac{b}{1-b} \times 10$
 $= \frac{0.9}{1-0.9} \times 10$
 $= -90$

- + ආණ්ඩුවේ මිලදී ගැනීම් සහ බදු රුපියල් බිලියන 10කින් එකවිට වැඩි කරනු ලැබූ විට රුපියල් බිලියන 10කින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ප්‍රසාරණය වේ.

$$\begin{aligned} K_G \times 10 &= 100 & K_T \times 10 &= -90 \\ &= 100 - 90 \\ &= 10 \end{aligned}$$

$$\Delta Y = \underline{\text{රුපියල් බිලියන } 10}$$

(ලකුණු 02යි.)

විකල්ප පිළිතුරක්

රුපියල් බිලියන 10ක් වන සමාන අගයකින් ආණ්ඩුවේ මිලදී ගැනීම් සහ බදු වැඩි කරනු ලැබූවහොත් සමතුලින දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය රුපියල් බිලියන 10කින් ප්‍රසාරණය වේ. මෙයට හේතුව තුළින අයවැය ගුණකය ක්‍රියාත්මක වීමය. තුළින අයවැය ගුණකයේ අගය 1ක් වේ.

$$\begin{aligned} \Delta Y &= \text{තුළින අය වැය ගුණකය} \times \Delta G \\ \Delta Y &= 1 \times 10 \\ &= \underline{\underline{10}} \end{aligned}$$

(ලකුණු 02යි.)

'ආ' උප කොටස

06. (i) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය යන්න හැඳින්වීම

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය යනු පවත්නා වර්පයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්තන අගය මත උද්ධමනය කොතෙක් දුරට බලපා තිබේ ද යන්න නිර්ණය කිරීමට යොදා ගැනෙන ආර්ථික මිණුමකි.

(ලකුණු 01යි.)

$$\frac{\text{ද.දේ.නි අවධමනකය}}{\text{මුළු ද.දේ.නි} (\text{ස්ථාවර මිලට ද.දේ.නි})} \times 100$$

(ලකුණු 01යි.)

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය සහ කොළඹ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකය අතර දක්නට ලැබෙන ප්‍රධාන වෙනසකම්

- + ආර්ථිකය තුළ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන සියලු ම අවසාන හාණ්ඩ හා සේවාවල මිල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය මගින් ආවරණය කෙරේ. කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ නාගරික ප්‍රදේශයන්හි ජ්‍වත් වන මිනිසුන් පරිභෝගනය කරනු ලබන තොරාගත් පාරිභෝගික හාණ්ඩ හා සේවා පැසක මිල පමණක් කොළඹ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකය මගින් ආවරණය වේ.

(ලකුණු 01යි.)

- + දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය ආවරණය කරනුයේ ආර්ථික ප්‍රදේශය තුළ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන හාණ්ඩ හා සේවා පමණක් වුවද කොළඹ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකය දේශීය වශයෙන් නිෂ්පාදනය කරනු ලබන පාරිභෝගික හාණ්ඩ මෙන් ම ආනයනය කරනු ලබන පාරිභෝගික හාණ්ඩ වල මිල ගණන් ද ආවරණය කරයි.

(ලකුණු 01යි.)

- + කොළඹ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකය කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ නාගරික ප්‍රදේශයන්හි ජ්‍වත් වන මිනිසුන්ගේ ජ්‍වන වියදම පිළිබඳ ද්රැගකයක් වන අතර, දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ අවධමනකය ආර්ථිකයේ සමස්ත මිල මට්ටමේ හැකිරීම පෙන්වුම් කරන ද්රැගකයකි.

(ලකුණු 01යි.)

- + කොළඹ පාරිභෝගික මිල ද්රැගකය සඳහා සැලකිල්ලට ගන්නා මිලයන් නිරුපණය කෙරෙන පාරිභෝගික හාණ්ඩ හා සේවා පැස ස්ථාවර එකත් වන අතර පාරිභෝගික වියදම තුළ ඒ ඒ හාණ්ඩ දරන සාපේශ්‍ය වැදගත්කම මත එම මිල ගණන් බර තැබීමකට ද පාතු කෙරේ. එහෙන් ද.දේ.නි. අවධමනකය තුළ ඇතුළත් මිල ගණන් තොරාගත් මිල ගණන් සමුහයක් නොවන අතර ම හාණ්ඩ හා සේවා පරාසය ද වාර්ෂික ව වෙනස් වීමට පාතු වන්නාකි.

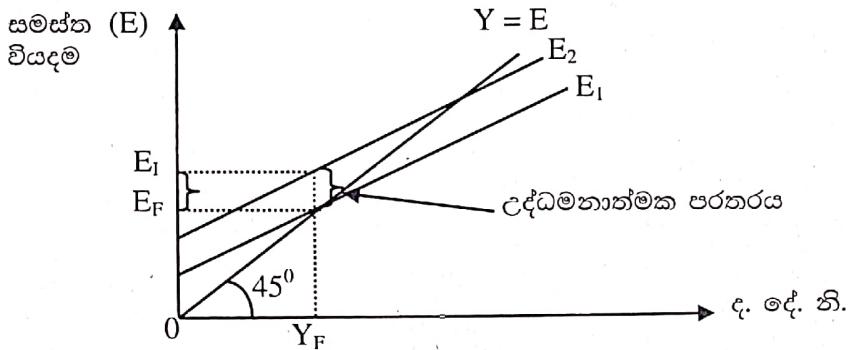
(මිනා ම වෙනසකට ලකුණු 01 බැහිත් වෙනසකම් දෙකකට ලකුණු 02යි.)

- (ii) 'උද්ධමනාත්මක පරතරය' ප්‍රස්ථාර සටහනක් ඇසුරින් පැහැදිලි කිරීම.

- සැලසුම් කළ සමස්ත වියදම, පුරුණ සේවා නිශ්පාදන දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය පවත්වා ගැනීමට අවශ්‍ය කරන සමස්ත වියදම ඉක්මවා යන ප්‍රමාණය, උද්ධමනාත්මක පරතරය නමින් අදහස් වේ. ආර්ථිකය පුරුණ බාරිතාවේ ක්‍රියාත්මක වනවිට නිෂ්පාදනය කරනු ලබන නිමැවුමේ වටිනාකම ඉක්මවූ අධිසමස්ත වියදමේ ප්‍රමාණය (Excess Aggregate Expenditure) උද්ධමන පරතරය නිරුපණය කරයි.

(ලකුණු 02යි.)

ප්‍රස්ථාර සටහන

(නිවැරදි ප්‍රස්ථාරයට ලකුණු 02ය.)

(iii) මුදලට ඇති ගනුදෙනු ඉල්ලුම සහ මුදලට ඇති සමපේක්ෂණ ඉල්ලුම අතර වෙනස්කම්

- + මුදලට ඇති ගනුදෙනු ඉල්ලුම විනිමය මාධ්‍යක් වශයෙන් මුදල ඉටුකරනු ලබන කාර්ය සමග බැඳී පවත්නා අතර මුදලට ඇති සමපේක්ෂණ ඉල්ලුම වටිනාකම ගබඩාකර තැබීමේ මාධ්‍යක් වශයෙන් මුදල ඉටුකරනු ලබන කාර්ය සමග බැඳී පවතී.
- + ආදායම් ලැබීම සහ වියදම් පියවීම් සමකාලීන ව සිදු නොවන බැවින් තම ගනුදෙනු සුමට ලෙස කරගෙන යාම සඳහා නිෂ්පාදන ආයතන හා කුටුම්හ කිසියම් මුදල් ප්‍රමාණයක් පූරුෂ තබා ගනී. මෙම පරමාර්ථයෙන් මහජනතාව පූරුෂ තබා ගන්නා මුදල් ප්‍රමාණය ගනුදෙනු යේ සඳහා මුදලට ඇති ඉල්ලුම ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- + වත්කමක් වශයෙන් මුදල පූරුෂ තබා ගැනීමේ දී ආවස්ථික පිරිවැයක් දුරිමට සිදුවේ. පිළිණ පත් වැනි පොලී උපයාගත හැකි වත්කම මිලදී ගැනීමට මුදල් යොදා නොගැනීම නිසා අහිමි වන පොලී ආදායම එම ආවස්ථික පිරිවැයයි. එහෙත් පිළිණ පත් වැනි වත්කම යොදා දිනය ගබඩාකර තබා ගැනීමෙන් පැන තැງිය හැකි ප්‍රධාන ප්‍රයෝග වන්නේ පිළිණ පත්වල මිල වෙනස් පිළිණ පත්වල මිල වෙනස් වීම මත මිනිසුන් මුදල් යේ සඳහා පූරුෂ තබා ගැනීමට කරනු ලබන ඉල්ලුම වෙනස් වේ. පිළිණ පත් මිල වෙනස් වීමේ අපේක්ෂාවන් පදනම් කරගනිමින් මුදල් යේ සඳහා කරනු ලබන ඉල්ලුම මුදලට ඇති සමපේක්ෂණ ඉල්ලුම ලෙස නම් කෙරේ.
- + මහජනතාව ගනුදෙනු යේ සඳහා මුදලට කරනු ලබන ඉල්ලුම අනුලෝචන වශයෙන් නාමික ජාතික ආදායම් මට්ටම මත රඳා පවතී. නාමික ජාතික ආදායම ඉහළ යන්වීට ගනුදෙනු යේ සඳහා ඉහළ මුදල් ප්‍රමාණයක් ඉල්ලුම් කරති. මුදලට ඇති සමපේක්ෂණ ඉල්ලුම පොලී අනුපාතිකයේ ප්‍රතිලෝචන පිළියක් ලෙස සැලකේ. පොලී අනුපාතික ඉහළ යන්ම සමපේක්ෂණ මුදල් යේ සඳහා ඉල්ලුම අඩු වේ.

(මිනා ම වෙනස්කම් දෙකකට ලකුණු 02 බැහින් ලකුණු 04ය.)

(iv) (a) නව තැන්පතුව සඳහා අවශ්‍ය කරන සංවිත ප්‍රමාණය

$$\text{නව } \text{තැන්පතුවේ } \text{ප්‍රමාණය} = \text{රු. } 10,000$$

$$\text{අවශ්‍ය කරන } \text{සංවිත } \text{අනුපාතය} = 0.25$$

$$= 25\%$$

$$\text{අවශ්‍ය කරන } \text{සංවිත } \text{ප්‍රමාණය} = 10,000 \times 0.25$$

$$= \underline{\underline{\text{රු. } 2,500}}$$

(ලකුණු 01ය.)

(ලකුණු 01ය.)

(මුළු ලකුණු 02ය.)

(b) නව තැන්පතුව පදනම් කරගනිමින් බැංකුවට ලබාදිය හැකි උපරිම ණය මුදල

$$\text{නව } \text{තැන්පතුවේ } \text{ප්‍රමාණය} = \text{රු. } 10,000$$

$$\text{තැන්පතුව සඳහා } \text{අවශ්‍ය } \text{සංවිතය} = 10,000 \times 0.25$$

$$= 2,500$$

$$\text{අධි } \text{සංවිත } \text{මිල } \text{ප්‍රමාණය} = 10,000 - 2,500$$

$$\text{උපරිම } \text{ශය } \text{ප්‍රමාණය} = \underline{\underline{\text{රු. } 7,500}}$$

(ලකුණු 01ය.)

(ලකුණු 01ය.)

(මුළු ලකුණු 02ය.)

(v) නිත්‍ය පොලී අනුපාතික කොරෝන්ටේ කාර්ය හාරය

- + ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රධාන අංශයක් ලෙස සැලකෙන්නේ මහ බැංකුවේ ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතිකයක් වන,

නිත්‍ය තැන්පතු අනුපාතිකය හා

නිත්‍ය ගණ පහසුකම් අනුපාතිකය

නිසා සැකසී ඇති පොලී අනුපාතික කොරෝන්ටේ ඒක්ෂණ ගණ පොලී අනුපාතිකයන්ගේ පහළ හා ඉහළ සීමාවන් මේ මගින් නිරමාණය වේ. පොලී අනුපාතික මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ දියානතිය පිළිබඳ මහ බැංකුවේ සංදා ලබාදෙන යන්ත්‍රණය ලෙස සැලකිය හැකිය. අවුරුද්දකට අවත්තාවක් පමණ මෙම පොලී අනුපාතික සමාලෝචනය කෙරෙන අතර, අවශ්‍ය තැන්හි දී ඒවා සංශෝධනය කිරීම ද කරනු ලැබේ.

- + දෙනික වෙන්දේසියේ දී තම ද්‍රව්‍යීල අවශ්‍යක සපුරා ගැනීමට අපොහොස්ත්වන ආයතනවලට ද මෙම නිත්‍ය පහසුකම් යටතේ පහසුකම් සැපයේ. වෙන්දේසියක් අවසාන වූ පසුව වුවද කිසියම් ආයතනයක් සතුව අධි ද්‍රව්‍යීලනාවක් ඇත්තාම් නිත්‍ය තැන්පතු පහසුකම් යටතේ ඒවා තැන්පත් කළ හැකි වේ. එසේ ම ද්‍රව්‍යීලනා උග්‍රතාවකට මුහුණදෙන ආයතනවලට ද නිත්‍ය ගණ පහසුකම් යටතේ ප්‍රතිචුණුම් පදනම් අරමුදල් ගණව ලබාගත හැකිය. මේ නිසා මූල්‍ය වෙළඳපාලේ අධි ද්‍රව්‍යීලනා හෝ උග්‍රතා ද්‍රව්‍යීලනා හටගැනීමෙන් කෙටි කාලීන පොලී අනුපාතික දැඩි ලෙස උව්‍යාවචනය වීම පාලනය වේ. (ලකුණු 02යි.)

07. (i) මිශ්‍ර ආර්ථික ක්‍රමයක් තුළ ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන කාර්යයන්

- + සම්පත් බෙදි යාමේ අකාර්යක්ෂමතාව කෙරෙහි බලපාන හේතු (බාහිරතා, ගුහ සාධන හාණ්ඩ්, පොදු හාණ්ඩ්, එකාධිකාරය) ඉවත් කරමින් සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවීම.
- + සාධාරණ ආදායම් ව්‍යාප්තියක් ඇති කිරීම.
- + සාර්ව ආර්ථික ස්ථානිකාව තහවුරු කිරීම.
- + ආර්ථික වෘද්ධිය හා තිරසාර සංවර්ධනය ඉහළ නැංවීම.
- + වෙළඳපාල ආර්ථිකයේ කාර්යක්ෂමතාව යදහා අවශ්‍ය කෙරෙන නෙතික රාමුව ස්ථාපිත කිරීම, විශේෂයෙන් පොද්ගලික දේශපළ සුරක්ෂිත කිරීමට අදාළ නීති හා ගිවිසුම් සම්පාදනය සහ බලගැනීම්.
- + යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය
- + තරගය තහවුරු කිරීම යදහා නියාමනය
- + පරිසරය ආරක්ෂා කිරීම. (එක් කාර්යයක් යදහා ලකුණු 01 බැංගින් කාර්යයන් හතරක් යදහා ලකුණු 04යි.)

(ii) සම්පත් බෙදා වෙන් කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව අත්කර ගැනීමෙහි ලා වෙළඳපාල ආර්ථිකයක පවත්නා බාධක

- + පොදු හාණ්ඩ් සහ අර්ථ පොදු හාණ්ඩ් සඳහා සම්පත් බෙදා වෙන් නොකිරීම හෝ ප්‍රමාණවත් සම්පත් ප්‍රමාණයක් ලබා නොදීම.
- + නිෂ්පාදනය පරිහෝජනය ආශ්‍රිත ව බාහිරතා හටගැනීම.
- + පොදු සම්පත් අධි උපයෝජනයට ලක්වීම.
- + ආදායම් අසමානතාව
- + වෙළඳපාල බලය
- + සාධක අසංවලනාව
- + අපුරුණ තොරතුරු පැවතීම (Information asymmetry)
- + ඇතැම් ගනුදෙනු යදහා වෙළඳපාලවල් දක්නට නොලැබේම.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැංගින් ඕනෑම කරුණු හතරකට ලකුණු 04යි.)

(iii) ගුද්ධ පොදු හාණ්ඩ්

- + පරිහෝජනයේ තරගකාරින්වයක් දක්නට නොලැබේම (එක් අයකුගේ පරිහෝජනය නිසා තවත් අයකුට පරිහෝජනය කිරීමට ඇති අවස්ථාව අහිම් නොවීම) සහ පරිහෝජනයෙන් බැහැර කළ නොහැකි වීම (මිලක් නොගෙවන අය පරිහෝජනයෙන් ඉවත් කළ නොහැකි වීම) යන ලක්ෂණ සහිත හාණ්ඩ් හා සේවා පොදු හාණ්ඩ් වේ.

(ලකුණු 01යි.)

ශුහ සාධන හාණ්ඩ්

- + පරිහෝජනයේ හෝ නිෂ්පාදනයේ දින බාහිරතා ජනනය කරන හාණ්ඩ් හා සේවා ගුහ සාධන හාණ්ඩ් ලෙස හැඳින්වීය හැක. එම හාණ්ඩ් නිෂ්පාදනය කිරීමේ හෝ පරිහෝජනය කිරීමේ සමාජ ප්‍රතිලාභ පොද්ගලික ප්‍රතිලාභ ඉක්මවා යයි.

(ලකුණු 01යි.)

පොදු සම්පත්

- + පරිහැළුනයේ තරගකාරීන්ටයක් පවතින නමුත් පරිහැළුනය වළක්වාලිය නොහැකි හාණ්ඩ පොදු සම්පත් ලෙස හැඳින්වේ. (ලකුණු 01යි.)

ස්වභාවික ඒකාධිකාර

- + වියාල නිමැවුම් පරාසයක් මුළුල්ලේ ම පරිමාණානුකූල පිරිමැසුම් දක්නට ලැබීම ස්වභාවික ඒකාධිකාරයේ ප්‍රධාන ලක්ෂණයයි. එ නිසා එවැනි ආයතනයකට ඉතාමත් පහසුවෙන් විහව තරගකරුවන් කර්මාන්ත තුළට ප්‍රවේශ වීම වළක්වාලිය හැකි වේ. මේවා පොදුගැලික අංශයට ලබා නොදී රුපය මෙහෙයවයි. (ලකුණු 01යි.)

(iv) බඳු අවශ්‍යවන්නේ ඇයිදු'යි පැහැදිලි කිරීම

- + ආණ්ඩුවේ වියදම් පියවා ගැනීමට අවශ්‍ය කරන අය හාරය උපයා ගැනීම සඳහා
- + වෙළෙදපොල අයමත්වේම් නිවැරදි කිරීම සඳහා
 - ඒකාධිකාරී ලාභ මත බඳු පැනවීම.
 - පොදු හාණ්ඩ හා ගුහ සාධන හාණ්ඩ සැපයීම සඳහා මූල්‍ය සම්පත් ලබාගැනීම.
 - නිව හාණ්ඩ පරිහැළුනය වළක්වාලිම හෝ අවශ්‍ය ප්‍රතිඵලිය හා තිරසාර ආර්ථික වෘත්තියක් අත්කර ගැනීම.
 - ආදායම් හා දන ව්‍යාප්තියේ විෂමතා අඩුකොට ආදායම් ප්‍රතිච්‍රිතා සැපයීම.
- + කේත්සියානු සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණය සඳහා
 - උද්ධමන පිඩිනයකින් තොරව පුරුෂ සේවා තියුක්තිය හා තිරසාර ආර්ථික වෘත්තියක් අත්කර ගැනීම සඳහා සමාභාර ඉල්ලම පාලනය කිරීම.
- + ගෙවුම ගේෂ දුෂ්කරතා පාලනය කිරීම.
- + ප්‍රධරු කර්මාන්ත ආරක්ෂා කිරීම.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැංශින් මිනැ ම කරුණු දෙකකට ලකුණු 02යි.)

සහපත් බද්දක දක්නට ලැබෙන හිතකර ගණාංග

+ සාධාරණත්වය	+ පිරිමැසුම් සහිත බව
+ නිය්විතභාවය	+ කාර්යක්ෂම බව (මධ්‍යස්ථාන බව)
+ නම්‍යඩිලී බව	+ සරල බව
+ පහසුව	(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැංශින් මිනැ ම කරුණු දෙකකට ලකුණු 02යි.)

- (v) ප්‍රාථමික ගේෂය යනු දීමනා ඇතුළු රුපයේ මුළු අය හාරය සහ පොලී ගෙවීම රහයේ මුළු වියදම අතර වෙනස්ය. (ලකුණු 02යි.)

විකල්ප පිළිතුරක්

- රුපයේ සමස්ත අයවැය හිගයෙන් පොලී ගෙවීම අඩුකළ විට ලැබෙන ගේෂය (ලකුණු 02යි.)
- + ප්‍රාථමික ගේෂය රාජ්‍ය ණය ගතිකත්වය පිළිබඳ ප්‍රධාන නිය්වායකයක් වේ. වියේෂයෙන් රාජ්‍ය ණය පොලී අනුපාතිකය සහ ආර්ථික වෘත්තිය අනුපාතිකය අතර වෙනස දන අගයක් වන විට රාජ්‍ය ණය සහ දැඩිය නිෂ්පාදිතය අතර අනුපාතය ඉහළ නොයා පවත්වා ගැනීමට හෝ පහළ හෙළිමට ප්‍රාථමික ගේෂයේ ප්‍රමාණවන් අනිරික්තයක් ඇතිකර ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි.
- + ප්‍රාථමික ගේෂයේ හිගයකින් පෙන්වන්නේ රුපයට තවදුරටත් ණය ලබා ගැනීමට සිදුවන බවය. ප්‍රාථමික ගේෂය ගුනා අගයක් ගැනීමෙන් පෙන්වන්නේ සමස්ත අයවැය හිගය ණය පොලී ගෙවීම්වලට සමාන වී ඇති බවය. පවත්නා ණය තොගයට එකතුවීමක් සිදු නොවේ. ප්‍රාථමික ගේෂය දන අගයක් ගත්වීම ණය ප්‍රමාණය අඩු කරගත හැකි වේ.
- + රාජ්‍ය මූල්‍ය වගකීම් සහිත ව හසුරුවනවාද තැද්ද යන්න පිළිබඳ කරන මිනුමක් වගයෙන් ද ප්‍රාථමික ගේෂය පොදුවේ යොදාගනු ලැබේ. දැන දේශීය නිෂ්පාදිතයට සාපේක්ෂ ව නොපියවු වියාල ණය ප්‍රමාණයක් ඇති රටවලට ප්‍රාථමික ගේෂයේ අනිරික්තයක් ගොනිගා ගැනීම රාජ්‍ය මූල්‍ය වගකීම් සහිත හාවය නිරුපණය කරයි. (එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැංශින් මිනැ ම කරුණු 02කට ලකුණු 02යි.)

08. (i) ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන අපනයන සහ ආනයන අයිතමයන්

අපනයන	අංශයන
+ රෙදුපිළි සහ ඇගලුම්	+ බනිජ තෙල්
+ කේ	+ රෙදුපිළි

- + රබර නිෂ්පාදිත
- + බහිජ තෙල් නිෂ්පාදිත
- + කුළුබඩු
- (එක් අපනයන අයිතමයකට ලකුණු
0.5 බැංශන් මුළු ලකුණු 02යි.)
- + ගොඩනැගිලි උවස
- + යන්ත්‍ර සූත්‍ර උපකරණ
- + වාහන
- (එක් ආනයන අයිතමයකට ලකුණු
0.5 බැංශන් මුළු ලකුණු 02යි.)

(ii) තරගකාරීන්ට වාසිය යනු

- + තරගකාරීන්ට වාසිය යනු ව්‍යාපාරයකට සිය තරගකරුවන් අන්ධිවා යාමට හැකියාව ලබා දෙන මෙවලමක් ලෙස සැලකිය හැක. ගනුමේනුකරුවන්ට වඩා යහපත් සහ ඉහළ වටිනාකමක් ලබා දීමෙන් මෙම වාසිය අත්කර ගත හැක. තරගකාරීන්ට වාසියක් ඇති විට තම තරගකරුවන් ලබා දෙන ප්‍රතිලාභ හා සමාන වූ ප්‍රතිලාභ එට වඩා අව්‍යුත්‍රිවැයකින් (පිරිවැය වාසිය) ලබාදිය හැක. එසේ නැතහෙත් ඉහළ මිලක් ව්‍යුත් අය කරමින් එය සාධාරණය වන පරිදි තරගකරුවන් ලබාදෙන ප්‍රතිලාභ හා සේවාවන්ට වඩා විශාල සහ උසස් ප්‍රතිලාභ ප්‍රමාණයක් ලබා දීමෙන් ද තරගකාරීන්ට වාසිය (ප්‍රහේදන වාසිය) අත්කර ගත හැකිය. ව්‍යාපාරික ආයතනයකට මෙන් ම සමස්ත ආර්ථිකයක් සඳහා ද මෙම සංකල්පය යොදා ගත හැක. තරගකාරීන්ට වාසි සංකල්පය පදනම් කරගෙන ඇත්තේ ගක්තිමත් ආර්ථිකයක් බිජිකර ගැනීමට ලාභ ගුමය සහ ස්වභාවික සම්පත් අවශ්‍ය තොවේය යන අදහසය.

(ලකුණු 02යි.)

තරගකාරීන්ට වාසි බිජිකරන මූලාශ්‍ර

- පිරිවැය වාසි මූලාශ්‍ර
- + එලදායීතාව ඉහළ මෙටෙමක පැවතීම.
- + බාරිතා උපයෝගනය ඉහළ මෙටෙමක පැවතීම.
- + යෙදවුම අඩං පිරිවැයක් සහිත ව ලබා ගැනීමට කේවල් කිරීමේ ගක්තිය යොදා ගැනීම.
- + නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය සඳහා තාක්ෂණය සඳහා අයුරින් යොදා ගැනීම.
- + වඩා කාර්යක්ෂම බොදා හැරීම් ජාලයන්ට ප්‍රවේශය ලබා ගැනීම.

ප්‍රහේදනය සඳහා මූලාශ්‍ර

- + ගුණාත්මක වශයෙන් ඉතා ඉහළ මෙටෙමේ නිෂ්පාදිත බිජිකරීම.
- + සන්නම් සඳහා යොමු වීම. (Branding)
- + නවෝත්පාදන බිජිකරීම.
- + බුද්ධිමය දේපල හිමිකර ගැනීම.
- + ප්‍රවාරණය

(එක් මූලාශ්‍රයකට ලකුණු 01 බැංශන් මිනා ම මූලාශ්‍ර දෙකකට ලකුණු 02යි.)

(iii) (a) වෙළෙද ගේෂය	= අපනයන හාණ්ඩ - ආනයන හාණ්ඩ	(ලකුණු 01යි.)
	= 1,500 - 1,300	
	= <u>රු. බිලියන 200</u>	(ලකුණු 01යි.)
(b) ජ්‍යෙෂ්ඨ ගේෂය	= වෙළෙද ගේෂය + සේවා ගිණුමේ ගේෂය + ප්‍රාථමික ආදායම + ද්විතීය ආදායම ගිණුමේ ගේෂය	ගිණුමේ ගේෂය (ලකුණු 01යි.)
	= 200 + (500 - 400) + (800 - 600) + 100	
	= 200 + 100 + 200 + 100	
	= <u>රු. බිලියන 600</u>	(ලකුණු 01යි.)
(c) මූල්‍ය ගිණුමේ ගේෂය	= ගුද්ධ සාප්‍ර ආයෝජන + ගුද්ධ කළඩ ආයෝජන + ගුද්ධ වෙනත් ආයෝජන + සංවිත වත්කම්	(ලකුණු 01යි.)
	= 350 + 150 + 120 + 160	
	= <u>රු. බිලියන 780</u>	(ලකුණු 01යි.)

$$\begin{aligned}
 (d) \text{ ගුද්ධ අපනයනය} &= (\text{අපනයන හාණ්ඩ} - \text{ආනයන හාණ්ඩ}) + (\text{සේවා අපනයන} - \text{සේවා ආනයන}) \\
 &\quad (\text{ලකුණු 01පි.}) \\
 &= (1,500 - 1,300) + (500 - 400) \\
 &= 200 + 100 \\
 &= \underline{\underline{\text{රු. බෑලියන 300}}} \quad (\text{ලකුණු 01පි.})
 \end{aligned}$$

- (iv) ශ්‍රී ලංකා රුපියල දැඩි ක්ෂේත්‍රයේ පාත්‍ර වීමට සේවා
- + 2018 මුදල මාස හතර තුළ ඇමරිකානු බොලරය හා ශ්‍රී ලංකා රුපියල අතර නාමික විනිමය අනුපාතිකය සාලේක්ෂණ වශයෙන් ස්ථාපි අගයක පැවති අතර 2018 වර්ෂය අවසාන හාගේදී එය දැඩි පිබිනයකට හසු විය.
 - + විනිමය අනුපාතිකයේ ක්‍රමවත්හාවයක් ඇති කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවන් විදේශ විනිමය වෙළඳපාලට මැදිහත් වුවද 2018 දෙසැම්බර මාසය වනවිට ශ්‍රී ලංකා රුපියල 19.6%කින් ක්ෂේත්‍ර වී තිබුණි. ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවහාර මුදල් ඒකකයේ මෙම දැඩි ක්ෂේත්‍ර වීම සඳහා අභ්‍යන්තර සහ බාහිර යාධක බලපෑවේය.
- (ලකුණු 01පි.)

අභ්‍යන්තර සාධක

- + අපනයන ඉපයුම්වල මන්දගාමී වර්ධනය
- + ආනයන වියදම් දිසුයෙන් වර්ධනය වීම (මෝටර් රථ සහ රත්න් වැනි අත්‍යවශ්‍ය නොවන ආනයන මෙහිලා විගාල වශයෙන් බලපෑවේය.)
- + ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ජාය සේවාකරණය (මුළු මුදල හා පොලී ගෙවීම්) දිසුයෙන් ඉහළ යාම.
- + අයහපත් ආකාරයේ දේශපාලනික වෙනස්කම් (වියෝගයෙන් ම පූජුගිය වර්ෂයේ අවසාන මාස තුළ සිදු වූ වෙනස්කම්)
- + අපනයනකරුවන් උපයාගත් බොලර් මුදල් රුපියල්වලට පරිවර්තනය නොකර රදවා තබා ගැනීම.
- + ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් ශ්‍රී ලංකාවට ලබාදුන් විස්තිරුණු ජාය පහසුකම් (EFF) 6 වැනි වාරිකය ලබාදීම ප්‍රමාද කිරීමෙන් මූල්‍ය වෙළඳපාලවල් වල භටහත් නියෝධනීය මත්‍යෝගයන් හෙවත් අනාගතය පිළිබඳ අවිනිශ්චිතතා (Negative sentiments)
- + ප්‍රමාණවත් නොවූ නිල විදේශ විනිමය සංවිත (විනිමය සංවිත පහළ මට්ටමක පැවතීම.)

බාහිර සාධක

- + ඇමරිකානු සන්ධිය සංවිත බැංකුව (මහ බැංකුව) පිට පිට අවස්ථා හතරකදී ම පොලී අනුපාතික ඉහළ නැංවීම (එහි ප්‍රතිඵල වශයෙන් ප්‍රාග්ධන අරමුදල් ශ්‍රී ලංකාවන් පලායාම, ආනයනකරුවන් බොලරය සඳහා කරන ඉල්ලුම ඉහළ යාම.)
- + ගෝලීය බනිජ තෙල් මිල ඉහළ යාම.

(මත්‍ය ම එක් හේතුවකට ලකුණු 01 බැංකින් හේතු 3ක් සඳහා ලකුණු 03පි.)

09. (i) ආර්ථික වෘද්ධිය පිවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නෘත්‍ය ගැනීමට පරිවර්තනය කරගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කොන්දේසි
- + ආර්ථික වෘද්ධිය රට තුළ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන ද්‍රව්‍යාත්මක හා සේවා පරිමාව කාලයන් සමග ප්‍රසාරණය වීමකි. ජිවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නෘත්‍ය ගැනීමට අදාළ ව සමාජයේ සිදුවන ගුණාත්මක වෙනස්කම් එමගින් ආවරණය නොවේ. යහපත් ජ්‍යෙන් තත්ත්වයක් සඳහා ඉහළ ආර්ථික වෘද්ධියක් අවශ්‍ය කරන නමුදු එය හාණ්ඩි - කේන්ද්‍රීය එකක් නොව ජනතා - කේන්ද්‍රීය එකක් විය යුතුය.
 - + ආර්ථික වෘද්ධිය අත් කරගත් බොහෝ රටවල ජිවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නෘත්‍ය ගැනීමේ ස්වරුපයෙන් එම වෘද්ධි ප්‍රතිඵල බොදා හැරීමට අසමත් වී ඇත. ආර්ථික වෘද්ධි දත්තවලින් පිළිබඳ කෙරෙන ආකාරයට අධ්‍යාපනය හා සෞඛ්‍ය වැනි ක්ෂේත්‍රයන්හි වියදම්, ඉහළ යාම මානව සංවර්ධනය ලෙස සැලකීම ප්‍රමාණවත් නොවේ. මිනිසුන්ගේ හැකියාවන් ප්‍රසාරණය වූයේද යන්න කෙරෙහි වෘද්ධිය අවධානය යොමු කළ යුතුය. සංවර්ධනය යනු මිනිසාගේ හැකියාවන් ප්‍රසාරණය වීමය. එබැවින් අවධානය යොමු විය යුත්තේ මිනිසුන්ට කියවීමේ හා ලිවීමේ හැකියාව තිබේ ද යන්න කෙරෙහි මිස ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය සඳහා කොනරම් මුදලක් වියදම් කරනු ලැබුවේ ද යන්න කෙරෙහි නොවේ. සෞඛ්‍යය සඳහා කොනරම් මුදලක් වැය කරනු ලැබේ ද යන්න කෙරෙහි නොව මිනිසුන්ගේ ආයු කාලය දිර්ස වී තිබේ ද යන්න කෙරෙහි ය.

- + ජීවන තත්ත්වය උසස් කරගැනීම සඳහා විෂිනතාවන් අඩු කිරීම සහ තෙරීම පරාසය ප්‍රජල් කිරීම අවශ්‍ය වේ. විෂිනතාව යන්නෙහි පැනිකඩ රාජියක් දක්නට ලැබේ. සාහිත්‍ය, නිරක්ෂණව, රෝගී බව, අයහපන් සෞඛ්‍යය, නිරබලතාව, හඩක් නොමැතිකම, අනාරක්ෂිත බව, අවමානය සහ මූලික යටිතල පහසුකම් සඳහා ප්‍රවේශයක් නොලැබේම ජීවා අතර වේ.
- + ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය ඉහළ නාවත්‍රි වස් ආර්ථික වෘද්ධිය වඩාත් අර්ථවත් වනුයේ එමගින් විරකියාව, ආදායම් අසමානතාව සහ දිරිදතාව අඩුවේ නම් ය.
- + වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය කාන්තාවගේ කාර්ය හාරය කෙරෙහි වැඩි සැලකිල්ලක් යොමු කළ යුතුය. මක්නිසාද යන් ආදායම් විෂමතා අඩු කිරීමටත් ආර්ථික වෘද්ධිය වේගත් වීමටත් එය බලපාන බැවිනි. ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමාජභාවයට සංවේදී සංස්කෘතියක් ඇති විය යුතුය. කාන්තාව දෙවැනි තැනට ලා සැලකෙන සාම්ප්‍රදායික ආක්ල්ප වෙනස් විය යුතුය.
- + මිනිසුන්ගේ ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය උසස් කිරීමට වෘද්ධි ක්‍රියාවලිය සර්වගාහි (inclusive) එකක් විය යුතුය. සමාජයේ සැම සාමාජිකයෙක් ම වෘද්ධි ක්‍රියාවලියට දායක කරගැනීමටත් වෘද්ධි ක්‍රියාවලියෙන් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමටත් හැකිවන ලෙස වෘද්ධි රටාව වෙනස් විය යුතුය.
- + ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය උසස් විම සඳහා ආර්ථික වෘද්ධිය තිරසාර සංවර්ධනය සමඟ අනුකූල විය යුතුය. අවම වශයෙන් පවත්නා ආදායම් මට්ටමටත් අනාගත පරම්පරාවලට අත්කර ගැනීමට බාධා නොවන ආකාරයට ආර්ථික වෘද්ධිය සිදුවිය යුතුය.
- + ආර්ථික වෘද්ධියන් සමඟ දේශපාලනික වෙනස්කම් හටගැනීම ද වැදගත් වේ. ජීවිතයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය උසස් වීම සමඟ දේශපාලන හා සිවිල් නිදහස ද බැඳෙ ඕ පවතී.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැඩින් මිනැ ම කරුණු පහකට ලකුණු 05යි.)

(ii) සමාජ ආරක්ෂණය යනු

- + සමාජ ආරක්ෂණය යනු ලමඹින්, කාන්තාවන්, වියපන්වුවන්, ආබාධිතයන්, අවතැන්වුවන්, විරකියාවන් පෙළෙන්නන් සහ රෝගින් වැනි දිලිංග සහ අනාරක්ෂිත තත්ත්වයක සිටින්නන් රෙක ගැනීමට සහ උපකාර කිරීමට පවත්නා වැඩපිළිවෙළයි.

(ලකුණු 02යි.)

ශ්‍රී ලංකාවේ සමාජ ආරක්ෂණ වැඩිසටහනට ඇතුළත් ප්‍රධාන සංරචක

- + සමාජී දිලිංග සහන වැඩිසටහන
- + ආබාධිත සොල්දායුවන්ට සහ යුතු ගැටුම්වලින් මියගිය ආරක්ෂක හමුදා සාමාජිකයන්ගේ ප්‍රවූල්වලට ලබාදෙන මුදල් ආධාර
- + යුතු ගැටුම් නිසා අවතැන්වු ප්‍රද්‍යාලයන්ට ලබාදෙන ආධාර

ආබාධිත ප්‍රද්‍යාලයන්ට ලබාදෙන මාසික දීමනා

- + වැඩිහිටි මාසික දීමනා
- + මාසික පිංපඩ (public assistance)
- + වැඩි කළ නොහැකි රෝගී තත්ත්වයන්හි සිටින ප්‍රද්‍යාලයන්ට ලබාදෙන මූල්‍යාධාර
- + නියගය, ගංවතුර, සුළු සුළං වැනි ස්වාභාවික උපද්‍රවවලට මූහුණදෙන ප්‍රද්‍යාලයන්ට ලබාදෙන හඳුසි ආපදා ආධාර
- + ත්‍රිපෝෂ ආහාර ආධාර
- + පෝෂණ මල්ල

(එක් අයිතමයකට ලකුණු 01 බැඩින් මිනැ ම අයිතම තුනක් සඳහා ලකුණු 03යි.)

- (iii) + ව්‍යාප්ති විෂමතා මිනුම් කිරීමට ප්‍රජල් වශයෙන් යොදා ගැනෙන මිනුම වනුයේ ජීනි සංගුණකයයි. ආර්ථිකයේ ආදායම් ව්‍යාප්තිය ප්‍රජා සම තත්ත්වයෙන් කොතොක් දුරට ඇත් ව තිබේ ද යන්න එමගින් මිනුම් කෙරේ. ලේඛන්ස් ව්‍යුහයන් 45° රේඛාවක් අතර ප්‍රස්තාරික ප්‍රදේශය, 45° රේඛාවට පහතින් ඇති ප්‍රදේශයේ අනුපාතයක් වශයෙන් ජීනි සංගුණකය ගණනය කෙරේ.

(ලකුණු 01යි.)

- + ලෝරන්ස් වනුය ආදායම් අසමානතාව ඉතා සරල ආකාරයට ඉදිරිපත් කරයි. ජනගහනයෙන් කිසියම් ප්‍රතිශතයක් මූල්‍ය ආදායම් කවර ප්‍රතිශතයක් හිමි කරගන්නේ ද යන්න එමගින් පෙන්නුම් කෙරේ. සියලු දෙනාම සමාන ආදායම් උපයන්නන් වේ නම් ව්‍යාප්ති රේඛාව හෙවත් ලෝරන්ස් වනුය 45° රේඛාව මත ම වැවේ. එබැවින් ලෝරන්ස් වනුය 45° රේඛාවන් දුරස් වෙත්ම ආදායම් වනාප්ති විෂමතාව ද වඩාන් දැඩි වේ. (ලකුණු 01යි.)
- + විවිධ කණ්ඩායම් අතර ආදායම් බෙදී ගොස් ඇති ආකාරයේ විෂමතා ජීනි සංගුණකය පෙන්නුම් තොකරයි. මූල්‍ය ජනගහනයේ ම විෂමතාවේ මානුය පිළිබඳ සමස්ත විනුයක් පමණක් එය සපයයි. එහෙන් ලෝරන්ස් වනුය විවිධ කණ්ඩායම් අතර ආදායම් බෙදී යාමේ විෂමතා වෙනස්කම් විස්තරාත්මක ව පෙන්නුම් කරයි. (ලකුණු 02යි.)
- + සමාන ආදායම් සහ සමාන ජීනි සංගුණක සහිත රටවල්වල පවා ආදායම් ව්‍යාප්ති රටාව වෙනස් විය හැකිය. මින් අදහස් කරනුයේ ලෝරන්ස් වනුය වෙනස් වෙනස් හැඳුව ගනු ලැබුව ද 'ජීනි' සංගුණකය එකම අගයක් පමණක් විය හැකිය. එවිට ජීනි සංගුණකය ආදායම් ව්‍යාප්තිය පිළිබඳ සපයන තොරතුරු තොමග යවන පුළුය. උදාහරණයක් වශයෙන් කිසියම් ආර්ථිකයක ජනගහනයෙන් හරි අඩකට කිසිම ආදායමක් තොමැති බවත් ඉතිරි අඩ අතර මූල්‍ය ආදායම සමාන ව බෙදී යන බවත් උපකල්පනය කරමු. එවිට ජීනි සංගුණකය 0.5ක් වේ. කිසියම් ආර්ථිකයක එක් කුටුම්බයක් හැර අනෙක් සියලු ම කුටුම්බ සමාන ආදායමක් භැක්ති විදින අතර, එම එක් කුටුම්බය මූල්‍ය ආදායමින් හරි අඩක් හිමිකර ගන්නවා යැ'පි සලකන්න. මෙම තත්ත්වය යටතේදී ද ජීනි සංගුණකය 0.5ක් වනු ඇත. මේ අනුව රටවල් ආදායම් විෂමතාව මත වර්ගීකරණය කිරීමේ ද ජීනි සංගුණකය සපයන තොරතුරු තොමග යවන පුළුය. (ලකුණු 01යි.)
- (iv) ශ්‍රී ලංකාවේ ගුම් හමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකයෙහි ස්ත්‍රී - පුරුෂ සමාජභාවය මත විශාල පරතරයක් පැවතිමට හේතු
 - + අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයන්හි ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානත්වය ඉතා ඉහළව එසවීමෙන් ශ්‍රී ලංකාව දකුණු ආසියාවේ නියාමකයා බවට පත්ව සිටියන්, ස්ත්‍රී ගුම් හමුදා සහභාගිත්වය තුළ මෙම ප්‍රවිණතාව පිළිබඳ තොවේ. ශ්‍රී ලංකාවේ ස්ත්‍රී ගුම් හමුදා සහභාගිත්ව අනුපාතිකය නැඟී එන වෙළෙදපොල ආර්ථික තුම සමග සංසන්දිතය කරන විට ද පමණක් තොව අඩු ආදායම් සහිත සංවර්ධනය වන රටවල් සමග බලන විට ද ඉතා පහළ අගයක පවතී. මේ සයනා බලපා ඇති හේතු රෙසක් පවතී.
 - + ගෙහස්පා වගකීම් දැරීම පදනා කාන්තාවන් ගුම් හමුදාවෙන් ඉවත් වීම. (දරුවන් සහ වැඩිහිටි දෙමාපියන් රෙකබලා ගැනීම)
 - + කුටුම්බය තුළ කාන්තාවගේ කාර්යයන් හා වගකීම් අසමානුපාතික ලෙස කාන්තාව මත පතිත වීම.
 - + මානව ප්‍රාග්ධනයේ තොගැලුපිම්, රැකියා වෙළෙදපොලේ ඉල්ලුමක් පවත්නා නිපුණතා ලබා ගැනීමට කාන්තාවන් යොමු තොවීම.
 - + සේවකයන් බදවා ගැනීමේ සහ උපස් වීම ලබා දීමේ ද කාන්තාවන්ට වෙනස් ව සැලකීම. (gender discrimination)
 - + කාන්තාවන්ගේ වගකීම වනුයේ දරුවන් හා වැඩිහිටියන් රෙකබලා ගැනීමන් ගෙදර වැඩපළ කිරීමන් ලෙස සැලකෙන සමාජ ප්‍රතිමාන නිසා රැකියාවක් ලබාගෙන ගුම් වෙළෙදපොලට සහභාගි වීම වැළැකී තිබේ.
 - + ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය පිළිබඳ ප්‍රතිමාන (gender norms) කාන්තාවගේ සංවලතාව සීමාකොට වැඩිව යන කාන්තාවන් කෙරෙහි ලබාදෙන සමාජ සහයෝගිතාව අල්පය. මේ නිසා ආරක්ෂාකාරී ව හා පහසුවෙන් සේවා ස්ථානයට යාමට ඇති හැකියාව සීමා වී තිබේ.
 - + ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජභාවය මත වැළුප් පරතර දක්නට ලැබීම නිසා කාන්තාවන් රැකියා කිරීමට පෙළසීම අධ්‍යාපනයන් වී ඇත.
 - + කාවකාලික ව සේවයන් ඉවත් වූ පසු නැවත රැකියාවක් සොයාගත තොහැකි වීම.
 - + රාජකාරී කාල සීමාවකට අනුගත වීම අපහසු වීම.

(එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැංශින් මිනැ ම කරුණු පහකට ලකුණු 05යි.)

10. (i) ආර්ථික වෘත්තිය අත්කර ගැනීමෙහි ලා ශ්‍රී ලංකාවේ කාර්ය සාධනය

- + මැත වර්ෂවල දී ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වෘත්තිය කාර්ය සාධනය අපේක්ෂිත මට්ටමට වඩා බෙහෙවින් පහළ වැටී තිබේ. පසුගිය වර්ෂ හතර තුළ ආර්ථික වෘත්තිය අනුපාතිකයේ හැකිරීම පහත දක්වේ. 2018 වර්ෂයේ වෘත්තිය අනුපාතිකය 2001 වර්ෂයට පසුව වාර්තා වූ අවුම අගය විය.

<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>2018</u>
5%	4.5%	3.4%	3.2%

(ලකුණු 01ය.)

- + අපනයන ප්‍රවර්ධනය, විදේශීය සූජ්‍ර ආයෝජන ආකර්ෂණය, අයවැය හිගය සහ ණය මට්ටම අඩු කරගැනීම, සාධක වෙළෙදපොල ප්‍රතිසංස්කරණ, රාජ්‍ය පරිපාලනය ගක්තිමත් කිරීම සහ රටේ නීතිය නිසි පරිදි ක්‍රියාත්මක විම සහතික කිරීම යන අංශවල වර්ධනය කෙරෙහි ඇති බාධා විසඳීම සහ ආර්ථික වර්ධනය වැඩි දියුණු කිරීමේ ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමට ඇති ප්‍රමාදයන් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ වර්ධනය පහළ මට්ටමක පැවතීම සඳහා විශාල වශයෙන් හේතු වී ඇත.
- + ප්‍රධාන වශයෙන් දේශපාලනික අභිජනන ඉලක්ක කොට ගනු ලබන පරස්පර සහ අව්‍යාපිත ප්‍රතිපත්ති හේතුකොට ගෙන ආයෝජක මනෝජාවයන් ඉතා බෙදානීය අන්දමින් බිඳ වැටී තිබීම ද ආර්ථික වෘත්තියේ පසුගාමිත්වයට ප්‍රබල ලෙස බලපෑවේ ය.
- + සන්ධාන රජයේ තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය අනියය ප්‍රමාදකාරී වීමත් ප්‍රමාද වී හේ තීරණයක් ගනු ලැබූ පසුව ද ඒ පිළිබඳ මිශ්‍ර සංඛ්‍යාවන් (mixed signals) සමාජගත වීමත් ව්‍යාපාරික පරිසරයට අයහපත් ව බලපෑවේය.
- + නිතර නිතර සිදු වූ විරෝධතා පෙළපාලී සහ වැඩ වර්ෂන ද ආයෝජන හිතකාම් පරිසරයක් ගොඩනගා ගැනීමට බාධාකාරී විය. 2015 -2018 කාලය තුළ වැඩ වර්ෂන හේතුකොට ගෙන පෙළද්‍රවික ව්‍යාපාරික අංශයට අනිම් වූ මිනිස් දින සංඛ්‍යාවේ වාර්ෂික සාමාන්‍ය අගය දින 80,000ක් වූ අතර 2012-14 කාලය තුළ එම අගය දින 50,000ක් පමණක් විය.
- + ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය අයහපත් දේශගුණික විපර්යාසයන්ගේ කම්පනයන්ට වැඩි වැඩියෙන් පාතු වීම නිසා විශේෂයෙන් කාමි කාර්මික එලදාවන්ට පොදුවේ මිනිසුන්ගේ ජ්‍වලන්පායන්ට හානිකර තත්ත්වයක් ඇති වේ. (එක් පැහැදිලි කිරීමකට ලකුණු 01 බැඟින් මිනු ම පැහැදිලි කිරීම දෙකකට ලකුණු 02ය.)

රාජ්‍ය ණය තීරසාරභාවය අත්කර ගැනීමෙහි ලා ශ්‍රී ලංකාවේ කාර්ය සාධනය

- + රාජ්‍ය නිය තීරසාරභාවය යන්නෙන් අදහස් කෙරෙනුයේ නියවර ඉකිලීමට කොතරම හැකියාවක් ආර්ථිකයට පවතිනවා ද යන්නය. 2018 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ මධ්‍ය රජයේ නොපියවූ නිය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් 83.0%ක් වූ අතර, නිය කළයෙහි ස්වභාවය ද මැත වර්ෂවල දී පිරිහිමට ලක්ව පවතී.
- + මධ්‍යම රජයේ විදේශ නිය ප්‍රමාණය මූල්‍ය නිය ප්‍රමාණයෙන් 51.3%ක් වූ අතර, නිය සේවාකරණය රජයේ මූල්‍ය අය හාරයෙන් 88%ක් විය. වෙනත් තැනී එන වෙළෙදපොල ආර්ථිකයන් සමග සැසදීමේ දී නිය පියවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට විශාල මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණයක් යොයා ගැනීමට සිදු වී ඇත.
- + ඒ හැරත් ශ්‍රී ලංකාව අඩු ආදායම්ලාභී රටක තත්ත්වයේ සිට මැදි ආදායම්ලාභී රටක් බවට පත්වීමත් සමග වාණිජ පදනමින් වැඩි වැඩියෙන් නිය ගැනීමට සිදුවීම නිසා නිය පාලා ගැනීම පිරිවැය සහ අවදානම වැඩි වී තිබේ. විදේශ නිය පිළිබඳ ව පොලී අනුපාතික අවදානම ඉහළ තත්ත්වයක පැවතීමට බලපා ඇත්තේ සැලකිය යුතු විදේශ නිය ප්‍රමාණයක් විව්ලා පොලී අනුපාතික (floating debt) මස්සේ ලබාගෙන ඇති නිසාය. පොලී අනුපාතික ඉහළ යාමන් නිය පරිණාමභාවයට පත් වීමේ කාලය කෙටි වීමත් නිය තීරසාරභාවයට හානිකර වී ඇත.
- + වාණිජ පදනමින් ගත් විදේශ නිය ආවරණය කිරීමට අවශ්‍ය විදේශ සංවිත ප්‍රමාණවත් නොවීම තවත් අයහපත් ලක්ෂණයකි.
- + රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් විසින් ලබා ගෙන ඇති නිය ප්‍රමාණය ද නිය තීරසාරභාවයට ගැටුව ඇති කරයි. 2017 වර්ෂය අවසානයේ දී විශාල රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් හයක් ලබා ගෙන තිබූ නිය ප්‍රමාණ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 7.1%ක් විය. මූල්‍ය නොවන රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය බැංකුවලින් නිය ලබාගත්තා අතර මූල්‍ය රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් දේශීය භා විදේශ මූල්‍ය දෙකක් ම නිය ලබා ගති.

- + ශ්‍රී ලංකාවේ ජය කළමනාකරණ කාර්ය හා ව්‍යුහය අනියෝග සඳහා ගක්තිමත් ව මූහුණදීමට ප්‍රමාණවත් ආකාරයට වර්ධනය වී නොමැත.

(එක් පැහැදිලි කිරීමකට ලකුණු 01 බැඟින් ඕනෑම පැහැදිලි කිරීම දෙකකට ලකුණු 02යි.)

(ii) ශ්‍රී ලංකාව ඉහළ ආදායම් රටක තත්ත්වය කරා ප්‍රගමනය වීම වළක්වා ඇති සාධක

- + අපනයන ව්‍යුහය දුර්වල තත්ත්වයක පැවතීම :- අඩු තාක්ෂණය පදනම් කොටගත් අපනයන සහ අනළාස්සක් මත අපනයන ක්ෂේත්‍රය සංකේත්දැනය වී ඇත. තරගකාරී නොවන විනිමය අනුපාතික පවත්වාගෙන යාමත්, ස්ථිල ආරක්ෂණ අනුපාතිකයන් ඉහළ අගයක් ගැනීමත් නිසා ආර්ථිකයේ අපනයනයට පටහැනි වාතාවරණයක් ගොඩ නැඟී ඇත.
- + රාජ්‍ය මූල්‍යය ආර්ථික වෘද්ධියට ප්‍රබල සංරෝධකයක් එල්ල කරයි. රාජ්‍ය අය හාරය කාලයක් තිස්සේ පහළ වැටීම නිසා රාජ්‍ය ජය බර වැඩිකර ගැනීමට සිදු වී ඇත. විශේෂයෙන් ම අවධානම අධික සහනදායක නොවන වාණිජ ජය මත රැඳියාව වැඩි වී ඇත.
- + අපනයන ප්‍රවර්ධනය, සාපු විදේශ ආයෝජන ආකර්ෂණය, අයවුය හිගය සහ ජයබර අඩුකර ගැනීම, සාධක වෙළඳපාල ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, රාජ්‍ය පරිපාලනය කාර්යක්ෂම කිරීම, නීතියේ ආධිපත්‍ය තහවුරු කිරීම යන ක්ෂේත්‍රයන්හි කළ ප්‍රත්‍ය විඛ්‍යා වෘද්ධි ප්‍රවර්ධන ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රමාද කිරීම.
- + නියාමන ක්‍රියාවලිය ද වෘද්ධිය අවහිර කරයි. දේශීය සහ විදේශීය දෙපාර්තමේන් ම ආයෝජකයේ මේ නිසා අධේරෙයමත් වෙති.
- + සන්නිවේදන, බලකක්ති සහ ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයන්හි යටිතල පහසුකම් ප්‍රමාණවත් නොවීමත් සුළු හා මධ්‍ය පරිමාණ ව්‍යාපාරකයන්ට මූල්‍ය පහසුකම් ලබා ගැනීමට ඇති ප්‍රවේශයන් සීමා වීමත් ආර්ථික වෘද්ධියට හානි කරයි.
- + ගෝලීය ආර්ථිකයේ අවශ්‍යතාවන්ට ගැලපෙන ආකාරයේ නිපුණතාවයන්ගෙන් සන්නද්ධ ගුම හමුදාවක් බෙහිකර ගැනීමට අපොහොසත් වීම.
- + රාජ්‍ය ව්‍යුහයන් ඉතා දුර්වල මූල්‍ය තත්ත්වයක කටයුතු කිරීමත්, රාජ්‍ය සේවයේ ගුණාත්මක තත්ත්වය පහළ වැටීමත් එලදායී වර්ධනයට සහ ආර්ථික වෘද්ධියට හානිකර වී ඇත.
- + දිගු කාලීන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති පරස්පරතා සහ අවශ්‍යතාවන් විනිශ්චිත ප්‍රතිපත්ති ප්‍රවේශයකට තර්ජනයකි. (එක් කරුණකට ලකුණු 01 බැඟින් ඕනෑම කරුණු පහකට ලකුණු 05යි.)

(iii) දේශගුණික වෙනස්කම් නිසා හටගන්නා ආපදා සේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය හා රාජ්‍ය මූල්‍යය කෙරෙහි ඇතිවිය හැකි බලපෑම්

- + ශ්‍රී ලංකාවේ දේශගුණික පරාමිතින් කුමයෙන් වෙනස් වීමකට ලක්ව ඇති බව කාලගුණික දත්ත හගවයි. වායුගෝලීය උෂ්ණත්වය ඉහළ යාම, වාර්ෂික වර්ෂාපතන රටාවේ අකුම්වත් වෙනස්වීම් සිදුවීම්, අවකාශීය වශයෙන් වර්ෂාපතනය රටාව වෙනස් වීම, මූහුදු රුල මට්ටම ඉහළ යාම, මෙම වෙනස්කම් අතර ප්‍රධාන වේ. මෙම දේශගුණික විපර්යාසයන් කාපී කාර්මික එලදාව, ගුම එලදායීව සහ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය කෙරෙහි ඉතා ප්‍රබල බලපෑම් ඇති කරයි.
- + 2016 අවසානයේ සිට ඉතා බරපතල තත්ත්වයේ කාලගුණික වෙනස්කම් රසකට ශ්‍රී ලංකාව මූහුණ දී ඇත. 2016 වර්ෂය අවසාන කාලයේ සිට දිවයින පුරා වර්ෂාපතනයේ උග්‍රනතාවක් හටගත් අතර එතිහාසිකව රට මූහුණ දුන් දුවි නියං සමයක් එලුමිනෝ ය. 2017 මෝසම් වැසි ඉතා ප්‍රබල තත්ත්වයකට පත්වූ අතර, ශ්‍රී ලංකාවේ නීතින දිග ප්‍රදේශය වියාල ගංවතුර සහ නායාම් තර්ජනවලට ලක් විය. නිවාස 9000කට වැඩි ප්‍රමාණයක් හානියට පත්විය. මෙම අයහපත් කාලගුණික විපර්යාස දෙක නිසා මිනිසුන් මිලියන දෙකක් පමණ පිඩාවට පත්විය.
- + මෙම කාලගුණික විපර්යාස ආර්ථික වෘද්ධිය යටපත් කිරීමටත්, උද්ධමනය ගක්තිමත් කිරීමටත්, වෙළඳ හිගය පුළුල් කිරීමටත් බලපෑවේය. 2016 දෙසැම්බර් සිට වි වගා කන්න දෙකක් ම විනාශ වී ගිය අතර, වසර 10කට පසු අවුම වී අස්වැන්න වාර්තා කළ වර්ෂය වූවේ 2017 වර්ෂයයි. නියගයන් ගංවතුරත් දෙකම නිසා 2017 වර්ෂයේ දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට කාපී කාර්මික අංශයේ දායකත්වය 3.1% කින් පහළ වැටුණි. සමස්ත ආර්ථික වෘද්ධි අනුපාතිකයටත් බඳු අයහාරයටත් මෙය බලපෑවේය.

- + දුඩ් නියගය නිසා බලයක්ති උත්පාදනය ජල විදුලිය වෙතින් තාප විදුලියට මාරුවීමට සිදු වූ අතර, ඒ සඳහා බනිඡනේල් ආනයනය කිරීමට ඇමෙරිකානු බොලර මිලියන 360ක් තරම් අතිරේක මුදලක් වැය කිරීමට සිදුවිය. තාල බලය ජනනය කිරීමේ පිරිවැය ඉහළ යාම නිසා ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලයට දැඩිමට සිදු වූ පාඩුව රුපියල් බිජියන 34ක් විය.
- + 2017 වර්ෂයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ කෝමිෂූ ආර්ථිකය විශාල පසු බැංකට යොමු කිරීමට මෙම අයහපත් දේශගුණික විපර්යාස හේතුවිය. 2014-16 කාලය තුළ ශ්‍රී ලංකාව මුරත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය 4.7%ක සාමාන්‍ය වර්ධන වෙශයක් පෙන්වුම් කළත් 2017 මුල් හාගයේ දී එය 3.9%ක් දක්වා අඩු වූ අතර එම වර්ෂය අවසාන වන විට 3.1% ක් තවත් පහළ වැටුණි. 2017 වර්ෂයේ හටගත් මෙම ආර්ථික පසුබැංම කෙරෙහි ප්‍රධාන වගයෙන් ගැවතුර, තායාම් සහ නියගය වැනි ප්‍රධාන දේශගුණික විපර්යාස බලපෑවේය.
- + පස්වාන් ආපදා සහන කටයුතු නිසා විශාල රාජ්‍ය මූල්‍ය පිරිවැයක් දැඩිමට සිදුවේ. වතු පිරිවැය අත්හැරියද ක්ෂේකව කළ යුතු මානුෂීය මෙහෙයුම් සහ ප්‍රතිත්වාසීන කටයුතු සඳහා විශාල වියදමක් දැඩිමට සිදු වේ. ආහාර සහ ආදායම් සහන ලබාදීම, විනාශ වූ දේපොල ගොඩනගා දීම, නිවාස ඉදිකිරීම, මාර්ග සහ වාරි මාර්ග පිළිසකර කිරීම මේ වියදම් අතර ප්‍රධාන වේ.

(ඒක් කරුණකට ලකුණු 02 බැඳින් ඕනෑම කෙරී විස්තර තුනකට ලකුණු 05යි.)

(iv) තීරයක් සහ මාවතක් ව්‍යාපෘතිය:

- + තීරයක් සහ මාවතක් ව්‍යාපෘතිය වූ කළු ගොඩ බිමෙන් සහ සාගරයෙන් විනය යුරෝපයට සම්බන්ධ කෙරුණු වෙළඳ මාර්ගය වූ එතිහාසික සේද මාවත යළි ප්‍රති නිර්මාණය කිරීමට විනය විසින් ගනු ලැබ ඇති ප්‍රයත්ත්වයකි. මෙම ව්‍යාපෘතියේ එක් අතක් වනුයේ විනය ගොඩනීම් මධ්‍යම ආසියාව ඔස්සේ යුරෝපයට සම්බන්ධ කෙරෙන සේද මාවත් ආර්ථික තීරය සි. (the belt) ව්‍යාපෘතියේ අනෙක් අන වනුයේ මධ්‍යධරණී මුහුද, ඉන්දියන් සාගරය, අත්ලාන්තික් සාගරය සහ ගාන්තිකර සාගරය ඔස්සේ විනය, අග්නිදිග ආසියාව, මැද පෙරදිග, නැගෙනහිර අප්‍රිකාව සහ යුරෝපය දක්වා රටවල් 20කට වැඩි සංඛ්‍යාවක් සමඟ සම්බන්ධ කෙරෙන 21 වැනි සියවසේ සම්බුද්‍ය සේද මාවතයි. (the road) (ලකුණු 02යි.)

+ ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගම් වන ආර්ථික බලපෑම්:

- එතිහාසික අවධියේ පටන් ශ්‍රී ලංකාව සම්බුද්‍ය සේද මාවතේ ඉතා වැදගත් ස්ථානයක් හිමිකර ගෙන සිටියාය. ආසියාව සහ යුරෝපය සම්බන්ධ කෙරෙන ලේකයේ ඉතාමත් කාර්ය බහුල මුහුද වෙළඳ මාර්ගයක් ශ්‍රී ලංකාව පිහිටා ඇති බැවින් මෙම ව්‍යාපෘතිය තුළ ශ්‍රී ලංකාව ඉතා වැදගත් කාර්යාලයක් ඉටු කරයි. එබැවින් මෙම ව්‍යාපෘතියේ බලපෑම ශ්‍රී ලංකාවේ ආයෝජනය, සංවාරක ව්‍යාපාරය, වෙළඳාම මත කැපී පෙනෙනු ඇත.
- + තීරයක් සහ මාවතක් ව්‍යාපෘතිය යටතේ ශ්‍රී ලංකා රජය විශාල ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති දෙකක් සංවර්ධනය කරයි. ඒ හම්බන්තොට වරාය සහ කොළඹ වරාය නගරයයි. හම්බන්තොට වරාය ආසින්තව ආර්ථික කළාපයක් සංවර්ධනය කෙරෙන අතර කොළඹ වරාය නගරය ආසින්තව මූල්‍ය හා වාණිජ මධ්‍යස්ථානයක් සංවර්ධනය කෙරේ.
- + ඉන්දියාව ලැයට ශ්‍රී ලංකාවේ දෙවනි විශාලතම වෙළඳ හැවුල්කරුවා බවට විනය පත්ව සිටි. ශ්‍රී ලංකාව සහ විනය අතර නිදහස් වෙළඳ ඕවිපුම අත්සන් කිරීමෙන් පසුව ද්වීපාර්යිවිය වෙළඳාමේ විශාල වර්ධනයක් අපේක්ෂා කෙරේ.
- + හම්බන්තොට වරාය ආසින්ත කාර්මික කළාපයට විශාල ආයෝජනයක් විනයෙන් ලැබේ යයි අපේක්ෂා කෙරෙන අතර එමගින් සේවා නියුතිතය, රාජ්‍ය බඳු ආදායම, ප්‍රාදේශීය සංවර්ධනය යන අංශ විලට විශාල ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂා කෙරේ.
- + මෙම ව්‍යාපෘතිය විවිධ අදියරයන්හිදී ඉදිකිරීම් කටයුතු සහ යටිතල පහසුකම් සම්පාදනය ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ සමාගම් විලට සහභාගී වීමේ අවස්ථාව උදාවනු ඇත.
- + ඉන්දියන් සාගරයේ ප්‍රධාන ආර්ථික කේන්දුරුයක් බවට ශ්‍රී ලංකාව පත්කර ගැනීමේ අහිලායයට මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් විශාල ජවයක් සැපයෙනු ඇත.
- + ගෝල්ය වටිනාකම් ජාලයට (global value chain) සම්බන්ධවීමට ශ්‍රී ලංකාවට අවස්ථාව සැලසෙනු ඇත.
- + සංවාරක ව්‍යාපාරයට මෙම ව්‍යාපෘතිය විශාල අනුබලයක් වේ. 2010 වර්ෂයේ සිට ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණෙන සංවාරකයන් අතුරෙන් වින සංවාරකයන්ගේ වැදගත්කම ඉහළ යමින් පවතී.
- + සම්බුද්‍ය සම්පත් ගවේෂණය, තාක්ෂණය හා දැනුම් පුවමාරුව, රකියා අවස්ථා උත්පාදනය වැනි අංශ යටතේ ද මෙම ව්‍යාපෘතිය මගින් ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමේ විශාල විභාගවක් පවතී.

(එක් ආර්ථික ඇගයීමකට ලකුණු 01 බැඳින් ලකුණු 03යි.)

*** *** *